

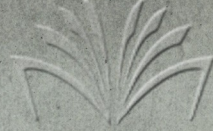
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

619
1976

საქართველო

თბილისი
14-10-1976 წ.

ქართული
ბიბლიოთეკა

ივანე ავალიანი

არიან ადამიანები, რომელთა დამსახურება ერთს და ქვეყნს წინაშე იმდენად დიდია, რომ მათი ღვაწლის სათანადოდ შესაგება ძნელია. ასეთი ხეივანი ერთდროულად შირის საბჭოთა ავღილი უკავს და ქართული მეცნიერება და საზოგადო მოღვაწეს ივანე ჩავაიშვილს, რომლის დახადების ასი წლისათვის ზემოთ აღნიშნულ მადლიერ შემეცდევები.

ივანე ჩავაიშვილი სამოღვაწეო ასპარეზზე მაშინ გამოვიდა, როდესაც ქართველმა ხალხმა ილია დაიკარგა და ისტორიამ მას უკვდავ ახალ ფიგურასში ერის მეცნიერული და სულტურული ცხოვრების შესაძლებლობა დააბოლოა.

ივანე ჩავაიშვილი დაიბადა 1876 წლის 11 (28) მაისს, სევერუკისა და საზოგადო მოღვაწის, ილექსანდრე ჩავაიშვილის ოჯახში. თბილისის გიმნაზიის დათმობის შემდეგ იგი პეტერბურგს გაემგზავრა და უმაღლესი განათლება პეტერბურგის უნივერსიტეტში მიიღო. აქვე დაწერა მისი საბუნების-საზოგადოებრივი მოღვაწეობა. ივ. ჩავაიშვილის სამეცნიერო მოღვაწეობის მიზანი საქართველოს ისტორიის კვლევა, მისი თანამედროვე ისტორიკოსების დონეზე აყვანა და საქართველოს ისტორიის მეცნიერებად დასაბუთებელი გამოთქმის უტრისი შექმნა, ხოლო საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მიზანსათვის ქართველი გასული კლასის ცენტრის თბილისში დაარსება და ამ კლავა-ძეგნისათვის შემდგომი განვითარების პერსპექტივების უზრუნველყოფა შეეძინა.

XIX საუკუნის დასასრულსა და XX საუკუნის დასაწყისში, როდესაც ივ. ჩავაიშვილი მეცნიერული სარბიელზე გამოვიდა, საქართველოს ისტორიის მრავალრიცხოვანი წერილობითი წარუბების და ნოთიური ძეგლების დიდი ნაწილი უკვე აღმოჩენილ-დაცული თუ გამოცემული იყო; მაგრამ ამ წარუბებისაში შემეცნიერული დამოუკიდებლობა არ იყო ინფორმაციული მორჩენილი მეცნიერების დონეზე. საქართველოს ისტორიის მოყვარულთა წრეებში გაბატონებული იყო წარსლის უკვდა ძეგლისაში ვულგარული-მორჩენილი დამოკიდებლობა, როდესაც წარსლის უკვდა ძეგლი უდურავს და მეშინატი წარსლად ცვალებად, დამპყრობლურ-შოთისტიკური წრეები, პირიქით, უარყოფიერ, ნილისტიკურ დამოკიდებლობებს წინააღმდეგობას ამტკიცებდნენ. მიუხედავად იმისა, რომ XIX საუკუნის დასასრულსაც საქართველოს ისტორიის უნაგარი შველია წყალობით დიდი რაოდენობით დარგოვდა საქართველოს ისტორიის წარუბები, ივ. ჩავაიშვილის წინამორბედ ისტორიკოსები ვერ გასცნენ „ქართლის ცხოვრების“ ჩანჩიკს და საქართველოს ისტორიის მისი სქიმატიკური დედენი; ივ. ჩავაიშვილმა დაარღვია ეს ტრადიცია; მან გააფართოვა საქართველოს ისტორიის წარმომადგენლობა ბაზა, ფართოდ გამოიყენა ქართული ავტორიული მწერლობის ძეგლები, დოკუმენტური, ეპიგრაფიული, ნემზნატიკური, გლიტიკური თუ სხვა ძეგლები, უტყობრივ წარუბებს და არქეოლოგიურ მასალა. მრავალი წყარო მან პირველად აღმოაჩინა და შემოიტანა მეცნიერული მითქმევაში, კავშირდა საქართველოს ისტორია ახალი ფაქტობრივ მასალათ და ასე შეუდგა „ქართული ერის ისტორიის“ წერას.

ივანე ჩავაიშვილის საქმიანობის მთლიან ახალი წყაროების შემოტანით და ახალი დიდი ძეგლების დაკვირვებით დაკვირვებით. ქართული ავტორიული მწერლობის, დოკუმენტების თუ რიგი უტყობრივი

ური წყაროების მონაცემებით ივ. ჩავაიშვილია წინამორბედ ზოგი ისტორიკოსი სარგებლობდა ისტორიკოსები და მონაცემებით სარგებლობდნენ ძირითადად „ქართლის ცხოვრების“ ცნობათა შესახებდა საქართველოს ისტორიის სქემა ისე „ქართლის ცხოვრების“ წრეში ტრადიციულად. ივ. ჩავაიშვილმა კი ეს წყაროები პირველ რიგში „ქართლის ცხოვრების“ მონაცემთა კრიტიკისათვის გამოიყენა და დაარღვია საქართველოს ისტორიის ტრადიციული სქემა. ივ. ჩავაიშვილის „ქართული ერის ისტორია“, მისი „შესავალი“ მოიცავს საქართველოს ისტორიის უძველესი დროიდან XVII საუკუნემდე, „ისტორია“ დაწერილია იმპერიული მეცნიერების მიღწევათა გავადისწინებით. ავტორის მიერ გამოყენებული და კრიტიკულად შეფასებულია იმ დროს ცნობილი ყველა წყარო, ძეგლი, აღმოსავლური, ჰერმენტიკური, სომხური, აზიურ-პასპარული და ევროპული ცნების ცოდნა ივანე ჩავაიშვილის სასულებლს აძლევდა საქართველოს ისტორიის დასაწერად გამოიყენების, როგორც ამ ენეზე არსებული მრავალრიცხოვანი წყაროები, ასევე მისი თანამედროვე რუს და ცერპულ მეცნიერთა შრომები, გეოლოგიურწინების მონაცემ რუსული და ევროპული ისტორიკოსების მიღწევები.

საქართველოს ისტორიის წარუბების კრიტიკული შესწავლით ივ. ჩავაიშვილმა სასუფელო ჩავაიშვილი ქართული ისტორიული მეცნიერების მრავალ დამსახურე თუ სეკილური დარგს; წარმოიქმნა ისტორიკოსების, დიპლომატების, ნემზნატიკ-პეტერბურგის, თბილისისა და სხვა.

იმ დროს, როდესაც ივ. ჩავაიშვილი საქართველოს ისტორიის შესწავლას იწყებდა, სათანადო არ იყო შესწავლილი ისეთი მნიშვნელოვანი დარგები, როგორცაა ქართული სამართლის ისტორია, ეკონომიკური ისტორია, ვახუშტი ბაგრატიონის შემდეგ წარსულ საქართველოს ისტორიული გეოგრაფიის შესწავლა; ჩვენი ამ მეცნიერული დიცილინათა ფუნქციონირება ივ. ჩავაიშვილი იძლევა. ივ. ჩავაიშვილი ფართო მეცნიერული ცრუდისის მკვლევარი გახლდა. მისი გამოკვლევები ქართული და კავკასიური ენათმეცნიერების, ქართული მუსიკისა და მატერიალური კულტურის, ქართული მეცნიერების, სომხური საისტორიო მწერლობის, მიღწევის თუ სხვა დარგში საკუთარი სიღრმითა და სასუფელომანობით ხასიათდება.

საქართველოში ერთდროულ-განამარტოებლობით მიზანობისა და განსაკუთრებით 1905 წლის გეოგრაფიის იდეების გავრცელები ივ. ჩავაიშვილი სათანადოდ ამახილებს ურადებად და კლასიციური და სოციალური ბრძოლის საკუთრებაზე.

საქართველოს სულტურულ-ისტორიული ურთიერთობის ისტორიის გარკვეული მსოფლიო ხეობა დასხვა ხალხებთან, საქართველოს ისტორიის მეცნიერული შესწავლით ივ. ჩავაიშვილმა საქართველოს ისტორიის თავისი ავღილი დაუმეცდერა მსოფლიოს ისტორიაში.

საქართველოს ისტორიის ივ. ჩავაიშვილი მთლიანობაში იხილავდა, მას უკუიღებდა მანქანა და სულიერი თუ მატერიალური კულტურის ისტორიის უკვდა მართის წარმოქმნა. ასაკურებელია, მთელი ამ პიროვნის სრულად განუმეცდერა და უკვდა ამ საკითხის შესწავლა თანამართა შრომას მიიხილავდა, მაგრამ ივანე ჩავაიშვილმა დიდი უნარის, ცრუდისობისა და საქმიანობის თავადების წყალობით შესწავლია მისი მადლიანი ხელე საქართველოს

ისტორიის თითქმის ყველა უნიშვნელოვანეს საკითხს შეხებოდა. დიდი სამეცნიერო მუშაობის პარალელურად ივ. ჩავაიშვილი თავიდანვე იწყებს გენეალოგიურ მოღვაწეობას ქართველილოგოფური ცენტრის შესაქმნელად საქართველოში, რისთვისაც უკუიღებდალად მიანდა თბილისში ქართული უნივერსიტეტის დაარსება.

XX საუკუნის დასაწყისისათვის ქართული მოწინააღმდეგეობის უნიშვნელოვანი აზრი ერთდროულად უმაღლესი საზოგადოების ყველაზე უმაღლესი, მაღალი კულტურისა და უძველესი უმაღლესი განათლების ტრადიციების მქონე ერისათვის ეს სურათი თითქმის უნიადვი არ უნდა ყოფილიყო, მაგრამ ცარბიზის კოლონორი პოლიტიკის პირობების ქართული უნივერსიტეტის გახსნის ყოველი ცდა მარცხით დამთავრდა. ქართველი პატრიოტის კი ბუნება მხოლოდ დიდი ოქტომბრის სოციალური რევოლუციის შემდეგ ახლდა.

თბილისის უნივერსიტეტის გახსნის საშავლის ემსახურებოდა პეტერბურგში ივ. ჩავაიშვილის მიერ დაარსებული ქართული სტუდენტთა სამეცნიერო წრის საქმიანობა.

1914 წლის მუცის შოპრობამ იმერიაში ცერპოლოგის სასწავლებლის გახსნის ნება დაართო, რამაც ქართული პატრიოტთა ჯგუფს, ივანე ჩავაიშვილის გარეშე რომ იყვნენ შემოკრებილი, თბილისში ქართული უნივერსიტეტის გახსნის იმედი დაუახსა, მაგრამ მხოლოდ რამდენიმე სასმე დღე-ღამე გადსდო. 1917 წელს, როდესაც თვითმპყრობლობა დაეგმო, ივანე ჩავაიშვილმა პეტერბურგში თავის ბინაზე საქართველო მეცნიერთა ჯგუფი (აკაკი შანიძე, იოსებ უფიშიძე, შალვა ნუცუმიძე და სხვები) და ჩიტარა თანობის თბილისში უნივერსიტეტის გახსნისათვის დაკავშირების. იმის საკითხი შემდეგ უფრო ფართოდ განიხილეს პეტერბურგის მეცნიერ ქართველთა სტუდენტთა მხარეებით ივ. ჩავაიშვილი გამოვიდა, რომელმაც უნივერსიტეტის გახსნის გეგმა და მისი განხორციელების გზები დასახა. მაგრამ აქვე გამომეცდერა აზრთა სხვადასხვაობა. საზოგადოების ნაწილი უფრო მისწრაფი იყო მანქანა პოლიტიკური ინსტიტუტის გახსნა, ზოგი საერთოდ ქართული უმაღლესი სასწავლებლის გახსნის იდეისად სექტრულიად იყო განწყობილი. ივ. ჩავაიშვილმა მანქანა, რომ ქართული ერის შემდგომი კულტურული პროგრესისათვის აუცილებელი იყო ქართველილოგოფური პრობლემების კვლევა, ამისთვის იგი თავიდანვე უნივერსიტეტის გახსნის მოთხოვნა.

1917 წლის მაისში ივ. ჩავაიშვილი თბილისში; აქ იგი აკაკი შანიძესთან, ექვთიმ თაყაიშვილთან, ფლოპი კავთარაშვილთან, კორნელი ქუცილიძესთან ერთად იწყებს პრაქტიკული ნაბიჯის გადადგმას უნივერსიტეტის დაარსებად.

თორმედ მაისს თბილისში შევიდა ინტელიგენციის კრება, სადაც ივ. ჩავაიშვილმა გააკეთა მოხსენება უნივერსიტეტის სტრუქტურისა და მომავალი მუშაობის შესახებ, ცრუებზე შეიქმნა „ქართული უნივერსიტეტის საზოგადოება“. უნივერსიტე-

მ. მარი და ნ. ჯავახიშვილი სინს მთაზე.

ნაწილი შენობაში საზეიმო ვითარებაში გაიხსნა ქართული უნივერსიტეტი. უნივერსიტეტის პირველი რექტორად ჯავახიშვილი წინადადებით ენობელი კომპოზიტიკოსი მელიქიშვილი აირჩიეს, ხოლო იმ დროს არსებულ ერთადერთი სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის დეკანად — ივანე ჯავახიშვილი.

1921 წლის აგერტრული ლეგიონების დანაშაულის ბრალს დასაბუთებლად დაწერილ ერთ კარგად ხანძარს ცნობიერებას და ქართული მეცნიერების განვითარებაში.

ივანე ჯავახიშვილი განსაზღვრული ენერჯითი აგრძელებს მუშაობას. იგი აქტიურად მონაწილეობდა ქართული კულტურის ყველა მნიშვნელოვანი საკითხის გადაწყვეტაში. იმ წლებში ჩვენში არც ერთი ეროვნული მასშტაბის კულტურული საქმიანობა არ ხორციელდებოდა ივ. ჯავახიშვილის ხელმძღვანელობისა და უშუალო მონაწილეობის გარეშე.

1939 წელს საბჭოთა მეცნიერების წინაშე დიდი დამსახურებისათვის ივ. ჯავახიშვილი აირჩიეს სსსკ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად. მეცნიერებისა და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის დარგში დიდი დამსახურებისათვის 1938 წელს იგი დააჯილდოვეს შრომის წითელი დროშის ორდენით, იმავე წელს აირჩიეს სსსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატად და უმაღლესი საბჭოს პერეილიუმის წევრად. ამ მნიშვნელოვან საზოგადოებრივ სარბიელზე მოღვაწეობა მას დიდხანს არ დასცადა. 1940 წლის 18 ნოემბერს, ლექციის კითხვის დროს, შეწვდა დიდი ადამიანის გულსისქემა. მადლიერმა ქართველმა ხალხმა იგი მისი დაარსებული უნივერსიტეტის ეკოში დაკრძალა.

მარიამ ლორთქიფანიძე

ი. ჯავახიშვილი შვილიშვილ დალისთან.

ტის წესდებისა და რიგი ორგანიზაციული საკითხების შესამუშავებლად შეიქმნა კომისია ივ. ჯავახიშვილის, ე. თაყაიშვილისა და იანე ლორთქიფანიძის შემადგენლობით. კომისიამ მოიწონა ჯავახიშვილის მიერ შედგენილი უნივერსიტეტის წესდების პროექტი, რომელიც შთაერობს დასამტკიცებლად წარუდგინა. უნივერსიტეტის დაარსებას წინ დიდი სიმძნელები ეღობებოდა. დიდი იუო დინანსური ხასიათის სიმძნელები. უნივერსიტეტი არსდებოდა როგორც კერძო სასწავლო დაწესებულება და მთლიანად შემოწირულობებზე იყო დამოკიდებული. სიმძნელები იყო კვალიფიციური ეროვნული კადრების გამოც, რადგან ქართველი მეცნიერები რუსეთისა და ევროპის საუნივერსიტეტო ცენტრებში იყვნენ გაფანტულნი.

ივ. ჯავახიშვილის თაოსნობით 1918 წლის 26 იანვარს (8 თებერვალს) უყოფილი ქართული გიმ-

ი. ჯავახიშვილი დედა-მამასთან და ქალიშვილთან. მარჯვნიდან პირველი ზაქარია ფლიაშვილი.

ეროვნული
ბიზლიროთეკა

Handwritten signature of O. Kavtabidze

ო. კავთაბიძე
ათვალიერებს
ნამარს.

შქანასკნელი ღაქსია. 1940 წელი, 18 ნოემბერი

უცებ, ლექციის კიბვის დროს, გარდაცვალა ივანე — ივანე ჭავჭავაძე, დიდი ივანე ბრწყინვალე!

შეცხნა.. შუაზე შეუწვდამო ლექცია საოყვანები და გაუშუშდათ მხეწელებს ხელეში საწერ-კალამები!

მოულოდნელად დადუმდა ბაგე — შეტყუელო მართლისა, ღიად დარჩენილ თვალებზე გადაეფარა ქართლის ცა!

დაეცა ერის წინდანი, დაცარიელდა კათედრა, გაფითრდა ცოდნის ტაძარი, გლოვსგან უფრო გაითირდა!

უნევერსიტეტს პირველი აკვნისდამარწები წაეკვა,

შეიძრა თბილის-ქალაქი, თავზარდამცემი ხმა ესმა!

წმინდა ცრემლები ეონავდნენ მებღაერულ ტაძრის ბურჯიდან, ივანე აღარ სუნთქავდა და მამულს სუნთქვა უჭირდა!

ხალხს ემსახურა ერთგულად, სიცოცხლითა და სიკვდილით, წარუვალ მოღვაწე ქართველურს დაადგა დაუნის გვირგვინი!

წარსულის განძი, მიწაში ათასწლეულს რომ იცდიდა, მისმა მარჯვენამ იპოვა და ამოიღო მიწიდან!

გაწმინდა, აწონ-დაწონა, მოკლდა, მოკარბოდა, ერს ააფარა ფარდა, მარადილხმა არგუნა!

„ქართული მეცნიერების დაჯორღებული უამირი ძლიერი მკლავით გადახანა...“ ახარა ერის უცვაილი!

გადმოხურა ჩვენს ანხანს შექმნის თარიღი თაღადა, რუკა სამშობლოს ნაწუხი ნათლის სვეტებით დახატა!

ის იყო ციო მოვლენილო ცოცხალი „ქართლის ცხოვრება“, მკონდა მღიღივარე წღვის გული, ბაჭალო ოქროს გინება.

დიდი ილია შეცვალა, უნივერსიტეტს გვალრისა კაცმა — ქართული კულტურის ახალმა წელთაარიცხვამ!

არწმენით დწერა წარსულის აურაცხელი ფურცელი, მალამოსავით წაუსვა მართალი სიტყვა წულულს ერის!

მისი საქმე და სახელი აწ უცოდ ქართველს ეყოდა სიამაუდ და სიმართლედ, საწთლად და საქვეთულოდა!

...ტაძარი დაძაქულია, ცრემლში ათენებს, აღამებს... დღეს, მის მწუხარე ეწოში, სულწნაო ივანე მარხავენ!

მა, ტატან შეისტორის, მანულები მოჭრინახულებს, უკანასკნელად დახედეს და კუბოს თავი დახსურეს!

გადმოღვა მადლო გუმბაოზე ივანეს ჩუმი არღილი, და საქართველო ატარი მიტოვებული ბავშვივით!

მხრებით რომ ედგა დიდ ტაძარს კაცი — რჩეული არღილია, მის თბულ მიწაში ჩავდა და ახლა ძვლებით შეუდგა!

ზაბო ბოლქვაძე

მწერნი

დღე მიიწურა, მაგრამ სხები ჭერ კიდევ ბავერდს შლიან მიწაზე. მიიდან სიგრილე გვწვდება ტყვიები ჩნდება სვედა და... ჰქრება იწწმსვე! მუშობას მზისას ცა ვეღარ იტებს, მაგრამ მზე თავის საუნჯეს ფანტავს: ალმასებს, ლაღებს და მარგალიტებს ურიგებს დრუბლებს და... საგზლად ატანს რა სიწმინაზე, რა სიმწვდით, რა რიგ მსხუტუქად დაჰქრის ნიაიჲ შრომით დაღლილი ნელა მიდიან, რომ დაისვენონ სახლი სიათით. უცვივარ გზის ახლოს, ცაცხვების ახლოს, გული კი ჩუმად, მადლობას ამბობს. მადლობა უკვლას, ვინც კი აქ სახლობს, ვინაც ოჯახი აღორისთი ათბობს მადლობა უკვლას ვინც ამკობს მზარს,

ვისაც მზე თავის სხივებით წყალობს, ვინც მომისათვის ფართოდ ხსნის კარებს, ვინც კი აქ შრომობს, სუნთქავს და ძაღობს მშვიდობა უკვლას, რაც ირგვლივ არის — პურის თაველს და სიმინდის ტაროს, ვენასს — ღამით რომ ეფრქვევა ცვარი, ბავშვს — დღის მგერღში ჩაქრით რომ ხარობს მშვიდობა უკვლას, რადან მზიანი და მწურხლის წუთიც გაზარებია, რადან მე მიყვარს აღმიათა, როგორც ვერ არავის არ უყვარებია მთებსა და მინდვრებს ცეცება ბნელი, ღარ აფენენ ზავრდს ცაცხვები და მუფდროება ნაწი და მშვიდი შრომით დაღალილ სოფელს აქვება. ვიჯივარ გზის ახლოს, და, წუთიერად, კვლავ ბედნიერი, მივხვები ფიქრებს. ჩემი ბავშვობის და ჩემი ყრბობის წარბოზიდებია ისევე დღეები და შრაღლები გაშლილ შტოებით ისევე ძლიერად დღიე სხები.

უხნაური სკანდინავია

საკვირველია, მაგრამ ასეა მოუწოდებლზე რის დაღვნი ფიქრით... რა ვენა, რომ გული ისევ სასევა, სასევა შენით და შენსევე მიჭრის მაგრამ, ეს ალბათ, მხოლოდ იმიტომ, რომ სულ სხვანაირ გარემოს იბედავ, ალბათ იმიტომ, რომ მიხარია! და კიდევ მითომ, რომ ვსუნთქავ ახლა ედმის ბატრს, და ლურჯი ცის ქვეშ გრლიე ქარია! შუმი ცოფრი ფერქვევა დიდ მთებს, ისმის ბავშვების ძახილი: „დღიე!“ რისთვის დაევეებ ზღაპრებს და მითებს, როცა სულ ახლოს სამოთხეს ვეძიებ?! და, მინდა, ამის მიუხედავად, მიუწოდებლზე მაწავლებს ფიქრით...

უშუაში წაშორდნის გიგანტური მაგრამ მწვანე ხეები აქ კელა-ინ-ქარსი? უნდა მტრად აღიქვას დღისთვის ჩივილი, რომ პატარები ექიმობენ შედალ... მე კი ვარდებით შემოსულ ივლისს და წყაროს ჩუნსუნს შეგნარი ერთად! ხანმოკლე წვიმამ მახლობელ ტისკენ დატოვა ორნავ ცვირია კვლი. მზემ მინდა გასკრა ღრუბლების სისხე და მუფდრო სოფელს მოველო თვალში! ამ ბარწინავლებით, და ამ დღეებით მზე ხალცი ცაზე ზეობით ივლის... კვლავ აურისებულ ოქროს დასტოვებს, კვლავ ოქროს სამოსს, ჩაცვას ივლისს! მე კი მარტო ვარ, უშეზღვე კარგია! აწვენენ ბავშვებს დასინებლად მერე მინდა სოფელს როგორმე ვარგო. ერთ ხე მინდა წყაროსთან დაერგო სახსოვრად, ჩემდა მოსაგონებლად

„მეიურიის“ მოწინავენი

გაერთიანება „თბილქონდირის“ ფხარია „მეიურიის“ მრავალფეროვან ნაწარმს კარგად იცნობენ ჩვენი რესპუბლიკის მომხმარებლები. პირის ჩასაკოლონიზებელი კახელები, შოკოლადის ფილები, მარ-მალღები ვიდრე დამაზო ბაფთებით დაშვენიერულ კოლოფებში ჩაღვადებია, რთულ ტექნოლოგიურ პროცესს გათლიან და შერე სცაყოლ განუფრებლად მიაქვით. აქაც დღიე შრომა, დამაბული ურჩადლება და თვალის სიხუტებ სუირებმა ფხარის თანაშრომლების, კარგე სახლის მოპოვება ძნელია, მისა დაკარგვა და გაბიარებუა კი ადვილი. აი, ამიტომაც არის, რომ „მეიურიის“ მთელი კოლექტივი ასე მუდითადად ეკიდება საქმეს. ისინი ძაღასა და ინტერესს არ ზოგავენ მომხმარებელთა წინაშე ახლოს ძიებით, ხარისხის ამაღლებისათვის ბრძოლითა და გარკით მოპოვებულ ავტორიტეტის ასამაღლებლად.

ამტრად საცალო განყოფილების ბრიგადის, საქართველოს სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატ მავრა რუსაქესა და მისი ბრიგადის მოწინავე წევრს მთავრია გულდინს გაგაცნობი. საშუალო სკოლის დამოაგრების შემდეგ მავრას კვების მრეწველობის პროფტექნიკური საწავლებლისაკენ გაუწია გულმა. ყველას თავისი მიზანი და მისწრაფება აქვს; ასეა, სადაც შეტის გაკეთება, საზოგადოებრივობის მტი ბიზნისი მტი სარგებლობის მოტანა შეგიძლია, გულიც იქით უნდა გახმობდეს. მავრა რუსაქემ ახლა ჩვენი რესპუბლიკის კვების მრეწველობის ერთ-ერთი გამორჩეული მუშაკია. წადლის აღზრულებამ, საყვარელს მამისეოსამ, დღენიდაც ალაშა მრომე და მუყაითობამ თავისი მიზლი: დაფასება და საერთო სიყვარული — ი, ეს გაბლავი უკვლავ დღიე, ყველაზე ტკბილი და გაწეული

შრომის ყველაზე უძვირფასესი საღაფრი. მთავრია გულდინსაც კვების მრეწველობის პროფტექნიკური საწავლებელი დამთავრა. მების რაიონიდან ჩამოსული ქალმშვიდი დასავი მიიღო მთელმა კოლექტივმა. მის კარგ ქალმანაზე, უნარსა და ავტორიტეტზე ნათლად შეტყველებს ის ფაქტორი, რომ მთავრისა გულდინი ერთმანდაირიის სამაქროს კომპარტორო კომიტეტის მდივანა. წინ მთავი სუოწმდის — ეფექტიანობის და ხარისხის სუოწმდის პირველი წლის მინა ალბაროული. ჩვენი რესპუბლიკის ახალი ძალითა და შემოქმედებით აღსავსე ფურხულში „მეიურიის“ კოლექტივიცა ჩამოული. ექვს გარეშეა, ისინი კვლავაც მხახელებენ თავს, მტი და მადლობა ჩისხოვანი პროფტექტივი დამხმარებრენ მომხმარებელთა მოწინავეს.

ს. ორაქონიძე და ს. კორჯი კავკასიის მთებში.

მხატვარი დავით შუბათიშვიამ.

პირქუსად გამოიყურებოდნენ თოვლით დაფარული ხევსურეთის მთბა-თებერეთის სუსხიანი ამინდი იდგა. რუსეთის საგანგებო კომისარია სერგო ორაქონიძე და თერგის პარტიული მუშაკების ჯგუფი მთებს შუა დახლართულ ბილიტზე, მოაღებულ თოვლსა და ქარბუქში, შეურჩებულად მიიწევდნენ წინ. მათ უწლიდათ შეზინდებამდე ჩოგორზე, ჩაიღწიათ ხევსურეთის სოფელ აშამდზე, იქ გაეთენებინათ ღამე და მეორე დღეს, შატალზე გავლით, თბილისისაკენ გაეკვლიათ გზა.

ქარბუქი მძლავრდებოდა. თოვლით დაფარულ დაფერდებულ ბილიტზე უფრო და უფრო მწვდებოდა სიარული, მაგრამ თბილისში სასწრაფოდ ჩასულ აუცილებელი იყო. საქართველოს სამხედრო გზა მწუხრეების ქვირთა დაო ჩაკეტოლი, ქალაქთან დახაკაშობებოდა კი ეს ერთადერთი ბილიტიდა იყო დარჩენილი.

რუსეთის საგანგებო კომისარია გაფრთხილებს, რომ ფხოვლად უყოფილეო ვინ იცის, ვხად მიმავალ უცხო მგზავრებს, ამ არეულ დროში, შეიძლება ექვითა და უნდობლობით შეხვედრდნენ ხევსურები.

როგორც იქნა გამოჩნდა სოფლის გადასახდელი. რაშმა სული მოითქვა, ის-ის იყო მისი ორწონებში ჩაქარგულ ბილიტს უნდა დასდამოხდნენ, რომ გაეხედული შეგახალი მოისმა:

— შეურჩდი, თორემ, გუდაისი ჭარს ვეცოცა, არ დაგზოვათ! ორი ბოხბოხიანი ხევსური მაშინვე ამოუფარა ბეჭოსს, დამხედურებმა შუშანების საცეტებო ააჩარტუნეს. ჩამორწოდლ ბინდუნდში ყველამ დაიანა მათენ დაწინაურებულლები.

ჩაბნის წევრებმა იარაღზე იერეს ხელი. სერგო ორაქონიძემ ხელის აწვით შეაჩერა თანამგზავრები, რამდენიმე ნაბიჯი წარსდგა და მშვიდად თქვა:

— შთიელ კაცს არ ეცადრება, ასე ზღვდენ შვიდობიან მგზავრებს! ჩვენ სასიკეთოდ მოვსულვართ!

მშვიდმა და ფოლადიხებურმა ხმამ მაშინვე მოსტება გულმართალი ხევსურები. ერთ-ერთმა თოფი მეგობარს გადასცა და კომისარისკენ წამოვიდა. სერგო ორაქონიძემ გაწვდილი მარჯველი შეაგება ხევსურს, მაგრად ჩამოაოთვა ხელი და თავი გააცხო.

ლენინის ერთგული ანამგაჩროლობის, გამობრმედილი რევოლუციონერის

სახელი უკვე ლეგენდასავით დადიოდა ხალხში. შთიელმეც კარგად იცოდნენ ეს სახელი და იმდის თვალით შესცქეროდნენ მანა ხევსურთა უცდუნდა, ბრვე ვაცაცმა დამორცხებულმა მგზავრებმა დახაზ ტყე და უკლა მოახერხა, რომ შინ მიიპატია სტუმრები.

იმ წელს შამთარი უფოლად დარქურ სესხადნენ, ფეხტეფუს მკურნ ნახევარში ჩამოთოვა მთებში. იმშდგურ და იმშდგურა ლილიოლთხამ. ვერა ბა დაწებლები შეურჩებულად მოფრინადნენ ციდან და თეთრად ბარდნიდნენ გარემოს.

თოვლმა ნადირი ძირს ჩამოხურა; მთების ჭვევით, დათვის უღელტეხილზე, გზისპირა ადგილებს მითანენ საცევის მოსაპიებლად.

აი, ამიტომაც იყო, რომ არბოტლმა ღუკა კახუშანურმა სანადირო აბჯარი აიხსნა, სოფელ აშმაში მძანდაფიე ბეწინა წილაურს აკითხა და ეუბნებში ნადირის სახოცად აიყოლია.

ნადირობის რა მოგახსენოთ, სოფლის გადასახლებთან ჩრდილოეთი კავკასიიდან მომავალ მგზავრებს კი გადაეყარნენ, კიდე კარგი, რომ ერთი გზისვის მოკლდა მაინც მოახერხეს.

ამავე მოუძლოდნენ ახლა სტუმრებს ღუკა კახუშანური და მხარზე ჩიხმოდებელი ბეწინა წილაური.

ის ღამე ბეწინა წილაურის ოჯახში მარად დაუვიწყარ დარჩება.

სამუცა მაგიდაზე ოხვიზარი ახლიდა ჩიხვის ხორცსა და ხევსურულ ხინჯალს. დევის ცეცხლზე კი ცვირანი მწვადები შოხობნენდნენ.

მოიღობნის რუსეთის საგანგებო კომისარმა და მისმა თანმშლებმა, მერე კი იატაკზე ხევსურულ ნახდებში გახვდნენ და თვალთ მოახტუნეს.

ღილით მასპინიელი ეახლა სერგო ორაქონიძეს და პაუკებში, ახალი წინდები და ღვევისგან ამოწურული ფხვზე ამოხატული ბანდული შეუტანა. მაღალ თოვლში ჩექმებით სიარული მწელი იყო, ეტეობა, რადეო დიდი დავალებით მიდიოდა კომისარია თბილისში და ასე უფრო იოლად ეფილიდა.

სერგო ორაქონიძემ მადლობა გადაუხადა მასპინიელს. უცხო ჩექმები-საგან მოლოლი ფეხებისთვის მართლაც რომ საამო იყო ქუჩი ბაღახით გატენილი ბანდულების ამოცმა.

სამშვიდობომდე მიაცილეს ხევსურებმა სტუმრები. ხევსურ მაშინ იარა-

კუთი ღუკა მუსტორცვი

ღზე უფრო მეტად ახა სტყა რით უნდა გაეგზინებანა სერგო ორაქონიძემ სამსტორცვი რევოლუციონერი აბუკ ბეწინა წილაურს და დილითი დასძინა, ხალხის ბგერებთან ბნობოში გამოავადებია.

მეტიერთმეტე არმა წინ მოიწევდა.

აქანებული შტორომების დასახმარებლად მომავალმა არმიამ, მომხე აზრბაიჯანის გათავისუფლების შუშედე, მდინარე ალაზანი გადმოლხა და მრავალტანჯულ საქართველოს მწინაე შემოაბოქა.

1921 წელს 25 თებერვალს სერგო ორაქონიძემ ლენინს და სტალინს დეპუტით აცნა:

— თბილისზე ფრიალებს საბჭოთა ხელსუფლების წითელი დროშა. გაუ-მარტოს საბჭოთა საქართველში!

საქართველოს მრავალტანჯევანს ისტორიაში დაიწყო ახალი ერა — თავისუფლების, შენების, აყვავების ერა.

ახლა წითელწურის მკვიდრია ბეწინა წილაური. ოთხმოცდაათ წელს მატანებულ მოხუცს უყოფილის სამაო მოგონებებს აღფრავს გამართული სახლის კედელზე ჩამოკლებული ჩიხვის რქები, სხვადასხვა ძველი იარაღი, ვარაყთან ჩარჩობი ჩანსული გრძელღუღუნავანი ქართული ვაცეცის პორტრეტი.

ეს ვაცეცი ბეწინა წილაურმა მხოლოდ ერთხელ ნახა ხევსურულ სოფელ აშმაში. მასთან მხოლოდ ერთი ღამე გათენა, მაგრამ სახე მისი, საქმე მისი, რომელიც დიდი ლენინის ნაჩვენები გზით მიდიოდა, მარად ნათელი და უცვლად დარჩება.

შუბანი შუბარაშვილი

უეხვერა დაქროსაქა

საქართველოს გეოგრაფიული საზოგადოების ექსპედიცია პროფესორ გიორგი ნიკოლაძის ხელმძღვანელობით, 1925 წლის 31 ივლისს კოსლოვდსკში ჩავიდა. ექსპედიციის ჩასვლამ იმ მცხოვრებ ქართველებში დიდი სიხარული გამოიწვია. ყველას უნდოდა ენახა პროფესორი გიორგი ნიკოლაძე და მისი ექსპედიციის წევრები. ერთ დღეს გიორგი ნიკოლაძე და ექსპედიციის რამდენიმე წევრი კოსლოვდსკში მცხოვრებ ქართველებს ეწვივნენ.

გიორგიმ სურვილი გამოთქვა სერგო ორჯინიძის შეხვედრადა. ამ შეხვედრის მოწყობა დაშავდა მე და გ. ლობჯანიძეს.

სერგო ორჯინიძემ იმ ემად კოსლოვდსკის საკავშირო ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის დასასვენებელ სასლო ისვენებდა; პირველ ავესტოს გიორგი ნიკოლაძე, გ. ლობჯანიძე და მე ორჯინიძესთან შეხვედრად წავიდით. გიორგი ნიკოლაძე და გრიგოლ ლობჯანიძე დასასვენებელი სასლოს ტოვში გაჩერდნენ, მე კი იმ აივანს მივაბურტე, სადაც სერგო ორჯინიძემ მეგვლადა.

აივანზე სერგოს მეუღლე ზინა დამიხდა, მან მიიხარა, რომ სერგო და სერგეი კიროვი იქვე, ახლოს მწვანე ბორცვზე არიანო.

მე მათთან მივსაღა ძალზე მეუბრებულა და დასახლის ეუთხარი, წავალი და საღამოს ვეახლებით-მეთქი, დიასახლისი არ დამთვანხა და მიიხარა: გიორგის ნახვა სერგოს ძალიან ესიამოვნება და ახლვე ნახეთო.

ტოვში ჩავდი და დასახლისის აზრი გიორგი ნიკოლაძეს და გრიგოლ ლობჯანიძეს მოვახსენე. გიორგის ეამა, ვაგლიძა.

გიორგი დინჯად ვაგვიძღვა წინ. ჩვენს დასახებ მდებარე წამოწოლილი სერგო წამოვდა, ვალიმებულ შევაგებდა. ჩამოსვლის მიზანი გვათხა.

გიორგიმ ჩასვლის მიზანი მოახსენა. სერგოს ექსპედიციის მიზანდასახულობა მოეწონა და სერგეი კიროვი ვაყინო.

— ექსპედიცია იალბუზე აუცილებლად გაბედულად ავა!
კიროვმა სერგოს ნათქვამი დაუდასტურა და თან დასძინა:

— პირველი ღამის ვათევა შეიძლება „კრუფობორზე“ მოვიდეთ, მაგრამ იალბუზს უთუოდ დაიპყრობო!

საუბრის დროს გამოიკვია, რომ კიროვი 1910 წლის 9 ავესტოს ყაზბეგზე ასულა.

ორჯინიძემ გიორგის ჰკითხა:

— დასახული ამოცანა რომ შესრულდეს, ჩემგან რა დახმარება გჭირდება?

გიორგიმ სერგოს თბილისიდან ექსპედიციისათვის განუთვნილი თანხის გამოშრობის დაფინანსება მოახსენა და ამ დაბრკოლების გადალახვის მიზნით, მას ექსპედიციის ნაყოფიერი მუშაობისათვის სასტრები სთხოვა.

სერგომ დასწარაოდ შეავსო სახანკო ნიშნები და ნიკოლაძეს გადასცა.

ორჯინიძემ და კიროვმა ექსპედიცია გაამწვეს და დასახული ამოცანის წარმატებით შესრულება უსურვეს.

გიორგიმ ბანკში თანხის საქმე იმ დღესვე მოვიგვარა და იალბუზე ასვლასთვის მანქანის შეუდგა.

1925 წლის 2 ავესტოს საქართველოს გეოგრაფიული ექსპედიციის ჩვეუმი კოსლოვდსკიდან ბესქის ველთ ურუბრებამდე გაემგზავრა, აქედან დაიწყო იალბუზე ასვლა.

ექსპედიციის ვეკუცურ სელახ ჩვენ ვულპოდინემ ვადენებელი თვალს. ექსპედიციამ, გიორგი ნიკოლაძის ხელმძღვანელობით დასახული მიზანი ბრწყინვალად განახორციელა და 1925 წლის 12 ავესტოს იალბუზის ყველაზე მაღალ მწვერვალზე საბჭოთა დროშა ააფრიალა.

ეს ახლა იმითია იყო მნიშვნელოვანი, რომ 1925 წელს იალბუზის მწვერვალზე მასობრივი ასვლა საერთოდ პირველად განხორციელდა.

ალექსანდრე ბაბაშვილი.

პელოპონა-მინერალოიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

მიხეილ ნუსტომიძე.

1 უეხვერა მოშვიტოსაქა

გაზაფხულის ერთ დღეს აჭარაში, ქვალს რაიონის სოფელ წონიარისში პლანტაციის გადამარტების მშენებ-მომხდევლები ვეხება მარანს წაყწუნენ. ეუთამა ჯარ ერთი ჰვეჭრის თავსახური ამოაკლი, მერე მორის, მესამის, მეოთხის... და თხუთმეტა პირდაღებულა ჰვეჭრამ ერთად შეუდა გამოდარებულ ცას.

მარანი აჭარაში... სასიხარული ამბავი ოცდაათიან წლებში ელვის სიწრაფით მივიღი მია-პარს და აჭარის მიწაში მიუღებს სახალხო კომსარატის მეხალხა-მეფასეობის სამხარფელობის მოვარია აგრინომში მიხედ წესებშივე წონიარისში გაჩნდა.

დაკურება მიხეილ ჰვეჭრებს და სახეზე სიხარულის ნათელი დასთანამებელი — სომ გუერწნობილი, აჭარა გათის მხარე იყო და კვლავაც უნდა გახდეს-მეთქი! — სიტყვა ქაანდლივი გადმოვიტაროვალ და მამყურევი და მარანს და-ეუტრიალდა, ხსენევი აიყოლია. გაფტარტის მიწა, ჰვეჭრები ამოლაღეს, გასაფხავეს,

სხვა ადგილებზე გადაიტანეს და ახალი დროის მარანს ჩაყარეს საფუცილი.

აჭარაში ამით როდი დამთავრდა მიწაში ჩამარტული გათის დიდების გამოხატობილი. გათისდა ხანი. მარტებს წაყწუნენ აგრეთვე სოფლებში: მარალიღში, კინჩაღში, წმინდა ელისა უბანში, მასურეუბოში...

ისწინებდა მიწის გული, ესდებოდა ფარდა წარსულს, ისამდა ფრთებს ვახელო წუცობის ოცენა. მოვარ ავრონომს ადარ უყუარამა, მოწოდებულე დამაინებლის დახმარებით ფართო მუშაობა გაიშალა გათის ადგილობრივი რიშების შესწავლისა და ჰვეჭვი აჭარის შუა და ზემო ნიშნებში მევენახეობის აღმავლობისათვის.

თანდათან დგებოდნენ ფეხზე უცხოელ დამპყრობთა მიერ გაღამყურ-ქაანდაბული ზურგები. ქართველური მტრები იწეებოდნენ იმ ქართულ ჰვეჭრეში, მტარის ხელებისაგან მიწამ რომ დაიფარა და შემოინახა. სურტაზე საბჭოთა ადგილს იკავებდა აჭარული ქართული დღივი —

შრომელი კაცის თანაზღაურე ჭირს და ლინში...

მიხელ ნუცებიმ მღელ დანიშნეს სა-
ქართველის მებაღეობა-მევენახეობის სა-
მეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტის აჭარის
მებაღეობა-მევენახეობის დასაყრდენი პუნ-
ქტის გამგედ და საქმე უფრო სწრაფად
წაიწა წინ ეს ჭარბი კაცი აჭარაში
მევენახეობის განვითარების ნამდვილი
მშენებელია. მასთან შეხვედრა და საუბარ-
ი მართლაც რომ სასიამოვნოა.

ახლასან მოვიანებულ მიხელ ნუცე-
ბიძე ამ დღურაშიდ სულის კაცმა
სანუცვარი წლები ვაზზე ზრუნავი გა-
ტარა და სამოყდათი წელს მიღწეული
კვლავაც დაუღალავად ემსახურება მინ-
დობილ საქმეს.

ზვიდპირითი განაზუხული იღვა, მფა-
თუ ზეოწოდის პირველი განაზუხული,
რომელსაც სხვაგვარი სხვი და ელფერი
დაკრავდა, სხვა რწმენითა და იმედით
აგებულ მშრომლებს.

მიხელმა ჩემთან საუბარი მეცხრე
ზეოწოდში მევენახეობის მაგწენებულ-
ბით დაიწყო:

— სახლშოფის 5.634 ტონა ყურ-
ბით მივიღედი, აქედან შარბან — 1.691
ტონა.

— ცოტა ხომ არ არის, ბატონოეშოფო
მიხელ?

— აჭარისათვის არ არის ცოტა ჩვენ
ხომ ჯერჯერობით მიიღო 419 ჰექტარი
მიხელი ცვეტს.

ვინაშე წიშით ჩაფიქრდა და მაინავე
განაგრძო:

— შემი ვერ შეუცვლით... ორი ათეულ-
ი წელი არაერთი დანახარება და ხელ-
ის წყობა არ გქვიათ... არავინ ზრუნ-
ვდა ზურგის ფართობის გადიდებაზე,
ვახის უხემსადაინა ჩემების გამოცე-
ვასზე საკარბივლიში გამოხეულმა
ნუბარებმა მიიღებდნენ აჭარის მევენა-
ხეობისადაც დაბატო თავისი ხელი.

— უფრო კონკრეტულად ხომ ვერ
გვეტყვიდი ამის ათობას?

— ხელმძღვანელებმა ოთღი გზა არ-
ჩიეს და ვახის განერება საკუთარ სამი-
რებზე დაიწეს. მათ ზურგლითა ორგანი-
ვამაც დაუჭირეს. მთი კი არაფერი
გამივდა... და ამ, შერეო დატვის წინა-
შე დაიღვლით — განადგურდა ასობით
ჰექტარი ვენახი, რა ოქმა უნდა, ვახის
საკუთარ სამართზე გაშენება საკარბი-
ვო ზურგითი დაიწყო, მაგრამ
ვერცერთი წინადადებობის ვერ უწყეს
შერეობის და შედაგებით სწრაფად
იხიბა.

— ახლა რას ფიქრობ?

— ახლა კი არა, ადრევე ვფიქრობდი!
ჯერ კიდევ უცდათა წლის წინ მოვაქ-
ციე აჭარაში ვახის სანერგე საძირე
მასალა შემოვიყვანე და საბჭოეთის რაი-
ონიდან და გამოგვყავდა ფოლოტურამ-
ძლე ვახის ჯიშები, სწორად ამ საწინ-
რის წყალობით განერდა ვენახები კი-
და და შეაგებეს რაიონებში.

— მერ?

— მერის ხომ, რომ აჭილდა საძირის
შემოტანა ძვირი ვიჯავდებდი, სანერგის
კვაჭაროთებაზე შენერგებებს უარი განა-
ხადებ... სამართლად მოითხოვს ადრინ-
დითა, რომ უკანასკნელ წლებში კვლავ
მიქცია ვერადობის მევენახეობის და ვე-
რობით, ახლა ეს საქმი სიმძიდველშია.

— მიმდინარე ზეოწოდებით ალბათ

მიხელი შვილიშვილებთანა.

გამედული ნაბიჯი გადაიდგება აჭარის
მევენახეობისმი?

— რა ოქმა უნდა, ცვაქს პერსპექ-
ტიული ეგვმა, რომელიც ახლის გამენა-
ხასთან ერთად ევენახში მგზერანიობის
ლოკალიზაციასაც ითვალისწინებს. მარტო
წელს ჩვენი ზურგით შეივსება 170 ათასი
ახალი ძირით. ვეცდებით, სანერგეც მი-
ვაწყოთ, ამის გარეშე არაფერი გამოვა,
ვენახს ადვილზე გამოვადგალ წრებს
მოითხოვს. ხომ გაეკვირნო, ადვილი
კრდოდეს — ადვილს მწვეარი სჭირ-
დება!...

მიხელი ნუცებიმს გული რომ შესტ-
კოვ საქმეზე ეს იქიდანაც ჩანს: მუდამ
მევენახეობის ტრადიციას, აქნის ვახის
მოვლა-პატრონობის მოწინავე მეთოდებს,
ასწავლის ახალშენი ვენახის დამუშავე-
ბას, სასუქების გამოყენებას, ვახის შა-
ღურზე დაყვანებას, მის გახსნა-შეამე-
ბას და ბევრ სხვა საჭირო საკითხებს.

სოფლის მშრომლები გულისყურა-
რ უსწრებ იმა მიხელზე და სურათი მიი-
ღებს არა ერთი და ორი მევენახეა აჭა-
რაში, რომლებიც კვილი ოქმეს უმად-
ლად ითავინათ პროფიხის ღრბად დაე-
ვლებას, სოფლის მეურნეობის ამ დაე-
შე მიმოყვებულ საეკონომი წარმატე-
ბებს.

დავასახელებთ რამდენიმე მათგანს.

მიხელ ზეოწოდის დამამაგრებელი
წელს ქედის რაიონის სოფელ ცხენის
კოლმეურნეობის წევრმა მემედ სალასიმ
ჰექტარზე მოიწა 188 ცენტრული ვერ-
ბით, მათეურეულმა ინტარბი ნოვაბი-
ძემ — 195 ცენტრული, ქველმა მევენა-
ხემ ხემედ ტაქიმე კი ვერბის სახე-
ტარო მისაკლანობისა ომს ცენტრბრამე
განარდა.

მათ არ ჩამორჩნენ შუახევისა და
ხეობის რაიონების მევენახეები: ჯერმა
ადილითა, ნათელა ამდლობელი, ჭყრი
კაველი, ემნე ვარნამე და სხვები,
რომლებმაც ჰექტარზე გადაყვინათ 170—
190 ცენტრული ვერბითი მოიყიეს.

მევენახეობაში სანაქები შედგებიო მი-
იიბებს მთელმა რიგმა კოლმეურნეობე-

მაც, მაგალითად, ქედის რაიონის სოფელ
კოკტაურის კოლმეურნეობამ ჰექტარზე
სანულოდ 93 ცენტრული ვერბითი მო-
კრა. მარტო მევენახეობიდან მიღებულ-
მა შემოსავალმა ამ კოლმეურნეობის
მოილანი ფულადი შემოსავლის 48 პრო-
ცენტზე შეადგინა.

ყოველივე ეს იმზე მეტყველებს, რომ
თუ აჭარებში მიიღებებენ, კვლავ და-
გრუნებენ ვახს ძველ დიდებას, აღად-
გებენ წინასართა შესანიშნავ ტრადიცი-
ებს მევენახეობაში, რაზეც უტყუარად
მოგვითხრობენ სამსი წელი მიწში
ტყვედ ნასყოფი ქართული ქვეყნის...

ტყვეობიდან დახსნილი ამ ქვეყნებს
განსაკუთრებულ სიყვარულით დაქვე-
რდეს მიხელი ნუცებიმ კაცი, რომელ-
მაც ცხოვრების შესანიშნავი გზა გაიარა,
რომელიც ყოველთვის სანაშობის სდო-
რებლად შრომობდა და იბრძოდა, რომ-
მელმაც სამსული ომში ფიშისკო მომ-
ხდების ოფინარეც სიხა და არა ერთი
და ორი ჯილდო დამსახურა.

შრომის ფროტობაც იხსებდა თავი
ამაგდანამ ადამიანმა. მიხელ ნუცები-
მაც მინიჭებული აქვს საქართველოს სს
რესპუბლიკისა და აჭარის სს რესპუბ-
ლიკის დამსახურებელი აგრარიზობის წო-
დების რამდენჯერმე იყო საკავშირის
სახსოფლო-სამეურნეო გამოყენების მინაშე-
ლი: მიხელმა გამოაქვეყნა ორი სახე-
წინარი შრომა, რომლებიც მხოლოდ-მევე-
ნახეები ინტერესით კითხულობენ და სა-
ფუძვლიანად იმალდებენ თავიანთი ცოდ-
ნის.

ვახს მზრდილ-შეზერებულ კაცი სოე-
კონალით იტინებს ყველა ომ მეცნიერისა
და პრაქტიკოსის, რომლებსაც გარკვეული
წელითა მიუღწეობს აჭარაში მევენახეო-
ბის განვითარებისათვის ბრძოლაში. მათ
შორის დიდად მაღალითა პროფესორ
მაქსიმე რამიშვილი მოვალეობისა. მიხი
ხელს ხომ ზურგის ერთ-ერთი საიმედო
მგარკველად მოვლენა.

განსაკუთრებულ ჯერ კიდევ ბევრია. იმი-

ათვის, რომ აჭარაში მევენახეობა დიდი
აღმავლობის გზით წავიდეს, მთელი რიგი
ძვრები უნდა მოხდეს. კიდევ უფრო
მეტად უნდა გაიანარდოს მევენახეობა
მატერიალური დანიჭებებსმა, გაუჭო-
რესაცდეს შრომის ორგანიზაცია, განმტკიც-
დეს დისციპლინა.

სამუშაობად, აჭარელი მევენახეები
ეგემების გადაჭარბებით განაღდებისათვის
არ იღებდნენ ხოლმე პრეზია-დანამა-
ტებს, არასათანად იმუნესე იღვა მევე-
ნახეთა მორალური წასახლისების სისტე-
მა ეს კი სტიხულს უკარგავდა ზურგით
შრომელად ადამიანებს.

ახლა დადგა დრო, როცა საჭიროა
აჭარის ავტონომიური საბჭოთა სოცია-
ლისტური რესპუბლიკის კოლმეურნეო-
ბების და საბჭოთა მეურნეობები მევენა-
ხეობას ისევე გულმოდგინედ მოეციდნენ,
როგორც, ვიცით, მეთამაშეობისა, მე-
ჩაღვებისა თუ სოფლის მეურნეობის სხვა
ადრეგებს.

საკუთრებლად ცნობილია, რომ მევე-
ნახეობაში ფულადი შემოსავლის გადი-
დების ერთ-ერთი საშუალებაა ვერბის
შარბანისა. ამიტომ დიდი ყურადღებე-
ბად მიექცეს ვენახებში აგრარულმეურ-
ნეობის მიზნითა კომბლექსის შესტად და-
ცივა, ვახის ისეთი ჯიშების შერჩევისა,
რომლებიც კვლავიც შეეძლებათ ადვი-
ლობივ ელმამეურ პირებს.

ეს არის იმა მიხელის საფიქრებელი
საბჭოთა.

და ბოლოს, ერთსაც ვიტყვით: აჭარაში
ვახის ათობითი ჯიშის გავრცელებული,
მაგრამ წამყვანი ადგილი მხოლოდ
პერსპექტიული ჯიშებს უნდა დაეთმო.
საბჭოთა: ცოლიკური, ალოტბე, ჩხა-
ვერი და სხვ.

ფიქრობთ, ასეთი ნაბიჯის გადადგმის
გომდედ შეძლებს ქართულ მიწაზე ღრმად
გაიღვამს ფეხებს ჩვენივენი ვახი და
ქვეყნებიც ყოველთვის სასეე ეგვეყნა
თავანტარა სამსულოთი.

ბიორბი აბახნიძე

ნისკვილი ვრკაპი

წულოდ რა შეძლოს!
ჩაურაკვეთი ორივე ღარი,
მივდებულ არსში უფსვი ბევრგან გაუღვამს
ბარდას.

იუთქას და უტემს უსლავალო სიხვე და ქარი,
წისკილი ერქვა,
-ხლა კარზე ბოქლომი ადებს.

ამბობენ, სოფლის ღონეაო, ხირციშესმა ფიქრის,
ელტიტროს ცეცხლით მოგაფუენ მისი მოკვეთი
შეც მჭერა, ვხედავ, უველა როგორ მიიღვტვის იქით,
ამ გარგვალასთან აღარ მოიღის ძველი მოკვეთიც.

თავიც არა ჩანს...
რა იხედოის, რა ეკვლუება,
თავს უშველიდა, იპოვინდა სადმე საკბილოს.

აღმაშეცლია ბელურასაც დრო-დრო გუნება,
თავგაგვლელით აქ დაფრენდა, რამის თაკილდა.

სად ხართ, გლერკაცნო?!
აქ მოსულებს ურმა რომ ვისმენდით,
თქვენი ბახიც მომენტარა, თქვენი სიკვლეც
ერთი მძალ მიგაჩნდათ, შეწისქვილი ვავდილი
ისეთი,
ამ გარგვალასაც ბუწი ჰქონდა, ერქვა წისკილი.

საუჭველის ფეკაში ღამეები უფრენბია,
სახელს უთქვამდა იმ ღამეთა სითმი და ეშხი.
ახლა ღამურას,
ბინე ღამურას უწებებია,
ზინა დაელო მის მღუმარტ, მოწვენილ სხვენში.

შაშვაძეი

ჩვენს ტყეებში დაჩეილინი, გამორდილინი
შესციანს ოდის გვერდით ბებერ სურის,
ტრე იცნა დათოვლილი, გამოსვლილი,
არ იჩენება,
კვლავ მოგონენა არ ისურვონ.

მათ იციან ამ თოვანი სურის უადრი,
თვით არაან მისი მაღლის აღმომჩენი,
შეც ან ბებერ სურის არ ეჭირა მათა ხათრიოთ,
პაპაჩების დრო-თამიდან შემორჩინებლის.

მაგრამ გზიდან ეს ცელქი ვინ ისარება?
კვიცხავ გულში იმ ცულულტს და... სახტად
ვრჩები.

როგორც ძველი ტკივილი და ნეტარება,
შვიციანი ურბობა ჩემი.

და შევძახი:
— სანატრელო, არ გაბრძვდენ,
არ ესროლო ქვა ამ კარგებს, არ მადაჩრდილო
შეპაპარა თვალი შაშვებს ეროხელ კადეც,
შემობორულა შეპიცილო და ქვა დააგდო.

ოოხს და ბარდნის,
ცა ჩაბოღის ქვევით თიურად,
მეფურდბა სიხურის და დაღლის გრამობა,
და შევხარო თოვას და შაშვებს ერთად
მე და ჩემი ცელქი ურბობა.

ბონდო კეშელაშვილი

დავშორდიოთ ერთმანეთს... დავშორდიოთ...
დავშორდიოთ...
არა მძღულვარებო... ტრფილის დაშრობიო...
დავშორდიოთ და მაინც მიზიდავს ის გზები...
ვეულობი წარსულში... ვენთებო... ვეგზებო...

შენ კი არ ვციო, როგორ ხარ ძვირფასო...
გაღმომცემა: — ბაღი აქვს და ვარდებს კრთავსო.
პატარა მაგიდებს ამ კუთხითი, იმ კუთხითი,
ჩაუვლის ალურსით, ჩურჩულდით, კუთუქოდით.

ნოდარ ჯალაღონი

მონოლოლი მავოპარს

როცა შენს წყენს და სურათს დახვედვად,
მოგონებებში ჩემულ შემოხვად,
მასხოსი, პირველად როგორ შემცხვთა,
შენს სახელს ყინვა როგორ შემოკვთა.
ახლა ვიგონებ პირველ შეხვედრას,
სუფრასზე პირველ შეზღა-შემოხლას.

მასხოს, იურტას
— უკვილს ტრამაღის,
ვადრეთ შენი ნათქვამი ლექსი.
მაგრამ გაწვევითა ბრახმა სამანი,
როცა წინაპართ სხენების შეცხვით,
ძველი ჭრბობა ვედაჩ დაფხვით,
ვირ დავიცავი მასპინძლის წესი.

ვიგრძენი, უცებ შუბლი გახურდა,
სარკოვადიეთი გული გაიხსნა,
სადღერძელითა ეშხი გახუნდა,
ბოლო: უსლფიეთი ციკა სისხნს...
იმ შენს ჭეკაში დღეიწო სახური,
რამომღაც უცებ სისხლად მერქენა.

მომჩვენენა და ფიქრი არჩალი
ცხს დაგმსხვავსა სახადროდ აშლილის,
ვიგრძენ, სიცივე როგორც ხანჯალი
შემოცხვებარა უცერად მამოი,
და გულს ლექსში დასახარკავი
შურისსიხითიანი აინთი მამინე.

აინთო წამით... და, ღმერთო ჩემო,
ვიხანგ უმაღლ მოხვედა უკან,
რადგან ვიგრძენი რომ მიწის გემო
ქემონდა შენს ეკლში გაჩხირულ ღუმეას,

ლინ შაშვაძე

სალაგო ლაჩისყანისა

თიბათვის თვეში, ოქროსფერი მოსილი, მწველი,
ვით ბედნიერი, დაღლილი კაცო,
დაისის უამრე ჩანს ის მიმდევრებში.
ღვთო, შეხედ, შეხედ, ღმერთო,
თივის ზეგნებში სისხნავს სამშობლოს...

— რა ეწია, ბეორძელას წალო ვინაც შესვა,
ვინაც ეროხელ გადმობლას ურქველს მთებში?
— მან დატოვა შიში
და წაიღო ფრთები...

ლანარკე ჩაწყოთი ვარდებიო ერთობა,
გვერდს უვლის და მოლოან აქვს ერთობა.

თუ კი ეს ასეა, თუ ეს მართალია...
როგორ შეგაწუხო, როცა არ გვალა.

სხვა და სხვა ფერს და ქანქარებს ვეწლები
გავაზავ... გვეწუროთ თუ შეგაწუარდები,
ასე ან პოეტი, რე ურქველს...
ამ კითხვას ლამაზი ღონითი მოიხვედა...
მას შემდეგ რა ხანი, რა ხანი გავიდა,
ის წლები დასკილდა კარტით და ავითა,
თუ შროლოდ ვარდებით ხარობს შენი თვალი,
მე სხვა რა უნდა ვთქვა: — ვაი ჩემი ბრალი.

და დაბრმავებულ ფრცკების ცრემლებს
შენ ჩემზე უკეთ
ხედავდი უკეთ

ღვინით კი არა, სირცხვილით მოვრალი,
კობტაგორსი იუვა ვიქრითი,
რა დარდი კლავდა დატყვენილ თვალებს
მივხვდა, იმ შენი ცრემლებით მივხვდი.
მე არ უნდა შენი წინაპრის ვალებს,
შენ სოგით ხარ და მაინც მიხვდი.

ასე ყოფილა, მშობილო, ოდით,
თავით თუ მკალით, ცრემლით თუ სისხლით,
სოგით ოდის წინაპრის ცოდვებს,
თავისი ქვეყნის ქალბათი სირცხვლს,
და შენც მიბრუნებ ნაწამებ ცოტუნს,
გაღამწვარა თიბილის, წართმეფულ სიცილს.

მე კი ვლოცავდი ისევ და ისევ —
ჩემი წინაპრის უცოდველი კისერს,
ვინ არ აღედა უღელს და დღას
სხვათა სამშობლოს და სხვათა მხარეს.
კვებობდა შაქორის, მარაბლას, კალას
და არა სადღაც, მამულის გარეთ.

ჩემი მოსწრება, დღე და საათი,
თუმც მამ-ბასებს არ ვიკარებდით,
რუტები, ხაიბი, ნიზამს, სადის,
გავაღეთ ჩვენი გულის კარებიც.
საფლავებდა ტანჯვა არის ქალბათი,
თუ მოკლულია ლექსის ბეჭათებითი.

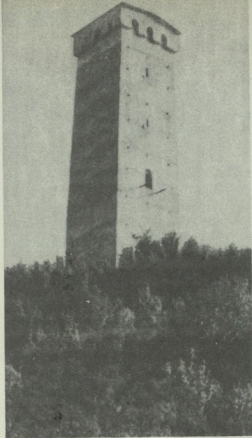
იმ წარსულს ერთად გამოვლოცვებს,
შენი ტრამაღი და ჩემი შიუთი.
მე კი მოსკოვის დღეებს ვიკონებ,
იმ დაღვეის ფიქრებით ვიუბი,
შენს მართალი ლექსის სტრქიონებს
გუნდა კრებების და ნელა ვოჭრები.

სიხარო, სიხარო...

ენთო ქართლის ველებზე ვარდისფერი საწითელი,
მთოვარიით დათოვლილი ყვავილები ატებთის,

ჩუმე და სასოვარი, თოვდა შუქი მოკვარის,
ათოვდა შუქი მთოვარის, თოვდა შუქი მთოვარის,
და იმ წაბარულ ველებზე, როგორც დაღლილი
საღლული,

წყარალებდა საწითლო — იღუმალი, ქართული,
ისევ ხომბდენ ფრცკები იმედებზე, შევხავზე
და გალობდენ ვილები გიღის უკვადეაზე.
ყოი შუქი მთოვარი დათოვლილი ატებთის,
იღ, ვაკალიტობი ჩუმე და საწარული,
ო, ხომბარი, ხომბარი ვარდისფერი საწითლებო...

ნის დიდი დღეა და მდლი აკადემიკოსი გ. ჩიტაია, რომელიც სამეცნიერო საბჭოს უცვლელად თავმჯდომარეობს და მუშეუმი სოფელი წარმატების უსულო მინაწილეა.

და აი, დღეს, ათასობით მწახველის გულს ახარებს უნივერსიტეტის მუშეუმი — „პატარა საქართველო“. დაბოჯილი თუ არა ფესი მის მიწაზე, სის ჩუქურთმობა დიდი მოტივი შემოკვებებათ და ფიქრით გადადისარითა მამარში. მამარების სახალში ეს სახალე გამო სიკვებს ვერ გადარება, დანერა, მარაგარა და სასწავლოლი გადარჩენისა მირქურთმებულმა ძველმა ბიჭებმა ახალი ცხოვრება დაიწყეს მუშეუმი საგანგებოდ მათთვის ავებულ სახლში.

მუშეუმი სოფლისი ერთ-ერთი ზონაში — სამეგრელოსა და გურიაში კობტად ჩამურყვებულან კიპიაი ოღბი, საზაიდა სახლები, ნაღობი, სახიმინდეები. აქ ყველაფერს გამკრიახი მეურნის ხელი ატყვია, მის ყოველ კერძულს სიციცელე ჩქეფს, აი, საყავა თითქმის გაიკრიალვებს ჭირკარი და გულდა მასანძელი გამოვებება სასურველ სტუმარს.

მუშეუმიც მუშაგებს ბუნებრივად, დიდი ოსტატობით

ჩვენი დედაქალაქის თვალსაწიერს, ქართველის დიდის სტამბოლის ფიქრისთან ერთად, უკვე დიდი ხანი მუშაგება სავარაი კომეი, რომელიც ახალ დაქურთებს ობილესს.

„კაცი დიდ-ბიჭობანი, აზოგანა, დიდ მძლედ მუშაგინო, გვაყინდება ვაზურეტი ჭირკარიანი ქორეკლი კავანების გარეგნობას და სტამბოლისმეცნიერული საყვარის იფიციფიდაც, მასანძელი არქიტექტურული ძეგლებიდან ამ კომეი ქალქმარს დაქურთავს მასმეურეტი კომეი მარტებში, რაც მთლანად მოქმედს ნაწილს ამ უკულის მცხოვრებთა სადამწმმრელო მდიდარ უნარს და გაწეულვებს.“

ზოტის სვეი არის გამოყოფილი ზოდი მუშეუმი აღმოსავლელი და დასავლელი საქართველოს ზონებისა. რამდენიმე გზა, ორღობე, ბილიგი, აღმართი და დაღმართი, სვეი და გორაკა გამოიარებ, სახამ სვენი სუნეიკებს შეფერხობნი, ჩემო კახეთი, კამარად შეყრული ვერცხვანი, თანხები დამწმმრელები დარბაზო, ძალაუფლებად ასეთი ხალკეები ცოცხლებება გინებაში, რთა „კახეთი“ შეიქნათ.

მურე-ბანიანი ვადაზურების სიმძიმე აღმოსავლელი

„გეოგრაფიკული საქართველო“

საქართველო მდიდარია არა მარტო რელიეფურ-ბუნებრივდღეული და არქეოლოგიური ძეგლებით, არამედ გარეყველ ოსტატურად პერიოდული შექმნილი ხალხური ხერტიმომღერებისა და ეთნოგრაფიული ყოფის ამსახლებელი უნივერსალი ნიშნეობაყ.

სამეცნიერო ნაგებობათა ის კომპლექსები, რომლებიც შექმნილია უსულო მუშაობების შრომითა და მოსახლეობის მიერ, სასურველების მანძილზე გამოუმუშავებელი გამოცდილების და დაკვირვებების წყალობით, ჩვენს დრომდე შედარებით ნაკლებად არის მოღწეული.

გადარჩენილი ძეგლებში ჩაქოვილია ხალხის ხელი და გული, მისი აზრი და გრძნობა, მისი უხალე ოსტატობა. ეს ძეგლები ორი რიგისაა: პირველი რიგი მუშეუმი მატლი და მეორე, უსულო და მუხალი, რომლებიც ადგილზე საქირიგებ დაცვას და სათუთ მოვლას; მეორე რიგის ძეგლები განწეულია, ისინი საქირიგებ ერთ რომდომე ადგილზე თავმოყობის, ვეგმარშიმე ვერტიკალურად, დაცვას, შოამინდობისათვის მუშაგება.

ქართული კულტურის დღისმუშაინმობათა მრავალფეროვნებას ამას წინაა შეშეგება კიდევ ერთი ნიშნეუმი — ქართული ხალხური ხერტიმომღერებისა და ყოფის მუშეუმი, რომელიც წარმოადგენს თბილისში, ეს ტების ზიდადებით მუშეუმი „პატარა საქართველო“. აქ თქვენი გეოგრაფიკალი იმითლი ქართული-კახეთი, იმერეთი, გურია, სამეგრელო, თუშ-ფშავ-ჯეჯურეთი, რაჭა-ლეჩხუმი-სვანეთი, სამეგრე-ვახაჭეთი, შორევი აჭარა, აფხაზეთი და ოსეთი. მუშეუმი ადგილმდებარეობა სასებით მუშაგება საქართველოს რელიეფის და ლანდშაფტს, ეს კი მუშაგებლობას იძლევა მთის, მთისძირისა და ბარის სასურველებსა და ეთნოგრაფიული ყოფის წარმოსაჩენად.

ქართული ხალხური ხერტიმომღერებისა და ყოფის მუშეუმი მშენებლობის კულტურის ძეგლთა დაცვას საზოგადოების ოპიონიბით დაიწყო ამ რამდენიმე წლის წინაა.

ომიმიდათა კექტარზე მეტ ტერიტორიაზე მუშეუმიც მუშეუმი ორგანიზაცია დაყვირითა შექმნიერებს: გ. ჩიტაიას, დ. სუმბაგის, ვ. ბერიძის, ა. აფციძის, დ. გრიგოლისძის, ნ. კეკელიძის, ა. ვახაჩიშვილს, ა. იფინიშვილს, მურქრალ დ. გოთაის და სხვებს.

მუშეუმიც მუშაობის რიტმს თავიდანვე წარმართავს სამეცნიერო საბჭო, რომლის მუშაგებლობიშიც შედანი ჩვენი სახელმწიფოებრივი მუშეუმიც, თვალსაზრისით პარტეზი და საზოგადო მოღვაწეი. სახელმწიფო სა-

განუღლებათა ყოველი ნიჭი. ჩვენს თვალწინ ცოცხლდება წარხელი, ვაგუბო, პაპიკული კერა და ის ობილი გრძნობა, რასაც განეცადლებენ მუშეუმი დაეაღვირებება.

იმერეთის ზონა ერთ-ერთი უღმაშესია მუშეუმი. თვალს იტყვის მიღწეული საყავაობი სახლები, დიდე-დელი აფხაზი და პალატანი ოღბი, მარტები და საწინახლები; ყველაფერი გამოსტევიან ობილი კაცის კეთილბობილი ბუჩქსა და სტეგმარობიგარება.

მუშეუმიც ტერიტორიაზე ყველაფე ადრე დადიდა საქირიგებ ნაგებობათა — რაჭული მუშაგული. მიულ საქირიგებლობას და ჩრდილოეთი კავკასიაში ოღობებზე განთქმული იფენს რაჭველი ოსტატები. მათი დაწმეული კემონებით ამწეუბელი რამდენი სახლი დიდ სამიწეებს ამიწებს მწახველებს. რაჭული მუშაგული მუშეუმი ხალხური მდიდარი ხერტიმომღერების ერთ-ერთი თვალსაზრისითაა.

გუბეს ხუღ მაღლა და მაღლა აყავართ კეს ტბის დონედა და ჩვენ მუშეუმი აჭარის ზონაში ვხვდებით. ქართული გუბის ორამმეტეობი მყარდამწმმრელები აიგენა, საათილი მუშეუმიბით მოქარეული ნაგებობანი ადასტურებენ, თუ როგორ სათუთად ინახად მრავალმერხალე აჭარა სამშობლოს სიყვარულს, მის დიდ ტრადიციებს.

მთის მუშეუმიც — მის მამლობადა, მთისმომღერების ბუნდელ რადაე მომანს, თვალს ისარა მუშაგეორი ვერ გარჩენს მის სიყვარულს და განსის დაცვას — მუშეუმი პირად მინერული და მერქილი, დრო და ვაგის შესყავრად — ზამთარ თბილი, ზაფხულე ჭრილი.

გინებში აკავის ამ სიტყვებს ვიხსენებთ, როცა აფხაზეთის ზონაში შევდივართ. ამ კუთხის მუშეუმიცა აფხაზური დაჭებები, ოდა-სახლი და აშნარა. აშაგაზრდა წყილი დაჭებებისთანავე გადაცაყავდა საცაგებლად ამწეულე საქირიგული აშაზანი. ამით მათ სათულებს ეძლეოდათ დამოუკიდებლად გახსლდობენ ცხოვრების, მუშეუმიც დამოუკიდებლად ცხოვრებს ეს წყის გამოკრეუბი იყო მოქარეუ-ქსოფიკურეი თვალსაზრისითაა მათედაც მათ კარგი ტრადიციანი აფხაზეთი ჩვენი ხუღის, ჩვენი გუბის განუყოფელი ნაწილია და აკი „პატარა საქართველოში“ სრულად აისახა ის გრძნობა, რაც სასურველების მანძილზე გვაყვირებენ ამ უღმაშესი კუთხესთან, მთიმი აფხაზ ხალხთან.

ქართველოში განაპირობა ბიძების გამოცემების აუცილებლობა. დამარბული და ბანიანი სახლების მონაგარ მუშეუმი — თვალს იტყვის ატლალური ფორმების მდგრადლად ორამმეტრებელი დღეობიბით, რომლებსაც მთელი გინგრაგინის სიმძიმე სამიწელ აწევი მწიბრებს. ქართლი მთი საქართველოს გულში მართლაც რომ დიდებულაი მუშეუმი „ყარადაჯი“, „სანავაი“, რამდენი დრო და ფიქრი, რამდენი დაძაბული შრომა იყო საჭირო, რომ მუშეუმი თანამშრომლებს პირველად იყი დაბერუნებინათ გამო ბიჭს სასურველო ქართული დარბაზისათვის დარბაზის გინგრაგინი 452 კოტსაგანაა აწელობილი. თავისი დაწმეული, მაღალმეტრული შრომანი სიბრძენი ეს ობიექტი წარმოადგენს ძველი ქართული ხალხური საცხოვრებლის ერთ-ერთი უნიკალურ ნიშნეუმი.

მუშეუმიც მშენებლას სამეგრეო საქართველოს დიდებულ კონსტრუქციის საცხოვრებელი მუშეუმი. ციკლოპური წყობის ნაგები, ვაგინის მიდამობიდან გამომდინებს ეს დარბაზი მე-17 საუკუნით ოარიდებდა. გორდან იგი ნახვებად სიწილია, მარგარ მუხისანთა ვიწრო და თქვენს წინ მიული მიდებდა წარმოსდგება გინგრაგინიანი დარბაზი, ჩუქურთმების მუშეუმიც დღეობიბით, რაც მთლილად ვერცხვარობათვის მოსილბები. კიდევ დაბრული სიხალე ნარამიტიგება ჩვენი ხალხის მაღალი გემოვნება. მისი ფანტაზია, დიდებულ კულტურა.

მუშეუმიც უფად არის ოაგეორიის ის სასოფლო-სამეურნეო იარაგები, საყავარ ნიშნეუმი და საყოფიანოგეორი დანიშნულების სავა მუშეუმი, რომლებსაც ქართველი ხალხი იყენება დასურველების მანძილზე.

მირბანდელი, სასეთი ჩვენების ურმები, საწერელი, სადედებელი, მარცვლები განსაზავებელი მსაქოფიკურულად ვაგურებელი ნიშნები, დათავილიერე საქართველოს სხვადასხვა კუბებშიც დამწმმრელები ურმული, ტახებიც, დამწმმრელები გინგრაგინი ნაწილი ვარცაგები, ხალხური, საცაგებლას ჩასაყავი და მონათავი ნიშნეუმი და, ქვეს ვარცაგე, თქვენი ატყვება და მოწმეული ნიშნეუმი იტყვა.

მწახველი დიდ იტყვის იტყვის ვაგეორე მუშეუმიც, რომელიც ხელოვნური სასოფლო და მუშეუმიც ოსტატურ-არქეოლოგიური განყოფილება მოაქვებელი თვალს ხიბავდა და გაოცებს იტყვის უცვლელი სიბრის მათედაც (VI-VII ს.), რელიეფური განმარტების დამწმმრელები საფლავის ქვები, დიდმეურე, ხარკოფაგები...

ლუიზა ბასელიანი

გურული კარ-მიდამო.

„აგაცილებ ავსა თვალსა“.

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის მუზეუმი

ნალია და ხულა (გურიიდან).

იმერული კარ-მიდამო.

ვიქტორ ჯეირანელისა და შოთა
ჩხეტიანის ფოტო.

იმერული ქვევრები.

ხალისის ქსოვა მებრუნ კარ-მიდამოში.

მდინა და ძველი ქობულეთი.

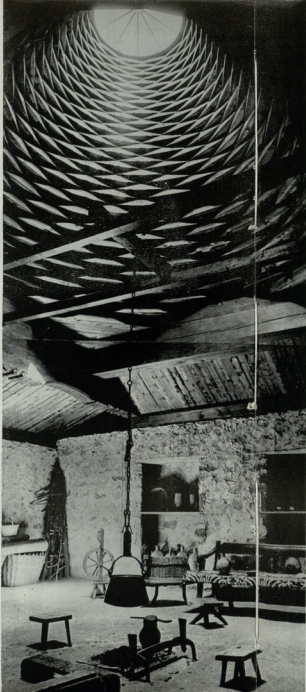

მუზეუმის რეკონსტრუქცია.

კომუნალური ტურისტული სასახლე.

ქობულეთის კურორტის მანქანები.

შაქტორი ქობულეთის რაიონში.

მეცხეობის სასახლე.

მეცხეობის სასახლის ინტერიერი.

ქობულეთის მუზეუმის მუზეონი.

საქართველოს
საბჭოთავო
საზოგადოებრივი
საინჟინერო-გეოგრაფიული
საზოგადოება

მეცხეობის
სახლის
ინტერიერი

დილა.

ლია სვანიძე

ძველი სიმღერა.

ქალიშვილის პორტრეტი.

როცა აუვავდა ნუში.

კვლევი

საქართველო
ბიულეტენი

საბუნებისმეტყველო

— სად გაიქრფენ დიდიან-მატარაინა? — ჩურჩულით ითხზა ახლად გამოვიკვებულმა კაცმა ბებო, ჭოხა აიღო, მოფაშვებულბო მუხლები ძლივს გაპართა და ქიშკრისაკენ ჩრდილოეთი წაფარვტადა.

— ბაღლები სკოლაში იქნებოან, დიდები — სკმეზე! — თვითონვე უნახუსა თავის თავს, ვიდრე მალად ღობეს მასდევდა, ცდილობდა გაეხსენებინა, რამდენი წლის წინ გადასცდა ობობოცს, მაგრამ ვერ გაიხსენა და დაშკვართა ხელი მოწყვეტით ჩაიწია. სახედნიეროდ, ქიშკრა აღიდავდა — რკინის სახელურზე დაჭაჭურებდა აღარ დასჭირდა, ოროვე ვეღარც გააღებდა. რკინის დახაღირებუ ჯერ გრძობდა ჭოხი გადადო, მერე — უღოროსი ფეხები, ბოლოს ორად მოხრილი ტანის გადაიტანა და მოქცეზებასავით უხმოდ გაგვკა შევანე ორღობდა. თავი და ფეხები თითქოს ჭოხის ბლორზე ჰქონდა მიჯრული, ბებები უნან არტობდა. შორიდან მოზღოვდა, მშველდა ჰგავდა: ნაოქებიანი შავი კბიდან დროდადრო ოთვრი შავის ქათქათა თანადები მოურჩნდა. ნიკათან შეტრული ქიშკრის თავსაფარვტა მტველებური, ფორუსისთვლიანი შვიკიანი ქინძისთვა უხვრწეწივადგა.

ორღობაში კამბი, პიტინა და დავაჯავლიტული ფშატის გამპარუბული სურნელი ნესტთან სივრთლესთან იჭრებულბო. ხშირი ფოთლები შუა გამორწეული ოვლიანის შუის სხვებივით თვალისმოპირვლად ლილიტებდა მაშწინი რუს ზედაპირზე.

„აქა ვილია, მახარაინთ კალბოე კი ცხებლებია,“ — გაიფრფინა კამბი, ცტაა ხნიოა შეტრიადა, სული მოითქვა.

რუს პირას გამბით შეტრინებდა კუტკალია.

— აქ რა ვინდა, შე თავწყვტარო, ამ სივრთლესო რას იტყვები, მშველდა გვი, ჩანი ვითიბე, არ გირჩევიანია? — ჩანახაბა კემეზ უხვად მომღერებდა და ისევ ტაბატი გაუღდა მარდი ბიბისავით ორი ნახტომით განახლებდა მზეს, მოხუცეს ასე უსასრულოდ და გრძობდა რომ ტყვეობდა.

იქვე, მის ფეხებთან, ახლა მეორე კუტკალია ატრინებდა. „ვაჯავდა იქნება, — გაიფრფინა კემეზ, — ეს თავწყვტარები იმდენს იტყვებინებენ, ელიას გაართხებენ და წვიმას მოვავანტრებენ, თვალმც დედუდგით, იტრინიონ, მავათი საქმეც ეს არის, მზე უყვირთ, ქვეყანას შეზარაინ და მამო, რა უნდა ქნაწი?!”

ძლივს გააღწია მახარაინთ კალბომდე (სხე ერქვა ადგლს, თორემ ადარტ მახარაინთი იყო და აღარც კალი). ახლა იგი ახლადგარტლებს საუვარდით თავს შესავარი ადგილი იყო — სადამოობით ღლინი იმართობდა, უქმებზე — ჭიღობდა, სახეშომა დღებში კოლტბიჭის ვენახებიდან შუდლისხე მუსყვენებოზე აქ მოდიოდნენ, კოლტბიჭის მთელს ახლადგარტობას ახლევ აქ მოეუტარა თავი. ისდენებდნენ, ორობენ ძველი სახმლის ციდეტლე მიყუფებდნინათ, თვითონ ნანტრეკებზე ჩამოსხარობიყვენ და ხორბოცებდნენ. „უღდა დაისვენონ, მამო არა! — გაიფრფინა კემეზ, — ამ პაპანტკებოთა კიო მუშა გახურებულბო მიწას ოობის დასაჭრებო არ გაიმიტებენ. შუადღის მზეს თუ არ შეუბეჭდ, დაგვრავს და მორჩაი მზე კეთილია, მაგრამ გატლელახა და თვალის განწირვებას ვერ იომენს“.

კალბის პირას მახარაინთ ახალი სახლი იდგა. მოზაკის განიერ კბიეზე მოკლკეპანით, გაიჭრებოდნო გოგო ჩამობობდა, ხელში ტრანზისტორი ეტარა. მთელი კალბის ძველებდა გატარის აკომპანინებტრე უსაჭრებდნო ეტლი სიმღერა.

ირველივი კი მზეზე აღმწეული ბალახი ოქრის-

ფრად ლილევიტბა — გულყვიტოლა გვირღობებოა და ლურჯა სონსებით იმწევენდა ვარაყიან გულმეკრადს.

კემეზ ბებომ სიმღერას მიუგდლო ყური. თავი გადაკანა-ვამოკანოა და სახმლის ყურეს მიაშურა, რამდენიმე ბიჭი მამწევე წამოხტა, მოხუცს ხელი მიაშვედეს; მუხუცს თვლი და ყური ისევ უქრია, მუხლები და ძალღრენე დღაღობდა მხოლოდ. დაქდა თუ არა, მზემ მამწევე საამოდ გაყოფი ბებები და კემეზ ტბილ ბურანს მიტკა.

კეთილი და უწინარი დედაკაცი იყო კემეზ. ახლადგარტდები ბი მორღობიან, ისევ განავრტეს სიცილებურბომა. თვალმოდული კემეზ ვაქცული წამწეების ქვემოდან ყურებდა მამ და ზუნდოვან მოკონებებში იბრტობდა. ტბილი, მომთრეთავი ბურანინდან წამეთრად ტრეკავლიტობა ოდენდევ, თითქოს სარწარბი ნანახი და ვანდელი, ცოცხლებდობდა ახლობელი სხვები, ნაცნობი სურათები. ამ გვირგობებში ტრეკავლი-კისიტი, ვანდახალით თავიანდ ესმოდა და რაღაც ტბილ-მწერი ტკივილით ავსებდა, მაგრამ მზობდა სულ ერთი წამით. ვარკვევით არც გარდახული ტკივილის გრძობა შედგლო. რადან შუა ღლის მტხუნვარე მზე ბებებს საამოდ უხურებდა და რულს ჰგვრინდა.

აწოწილბო ბიჭმა მახარაინთ გოგოს წვივზე უჩქმბტა. გოგომ შეტვივდა და ბიჭს ტრანზისტორი მოუქნია. სიმღერა გაიბზარა, აყანავალბა, აპირთლდა და მანც გულშინაწმედობდა გაისმა:

„რა არის ჩვენი სიცილებლ, ჩიტივით გავგოფრინდებია!“

— გაგოფრინდებო, გავგოფრინდებო! — კემეზ ეცნაურბო თუ თავსახი ენონწა ეს სიტყვები, თავი სინანულით გადაიქნია... ისევ გაბიბოა თვლი და მიმქრალი მწერა გოგოს ნელა აყოულა.

გათვიტრული გოგოს მრგავლი წვივები ვანზე ვადევა, წარბილოყო, ცალი ხელით ნანქმტდს ისრტესდა — აქოო და ძალიან მტკინიაო. კემეზს გაღებდა, ვადილბო კი არა გაუტინა — აი, მიწა კი გაიბსკდეს, ვითომ არც კი ვადებრდა!

წარბით გოგოს მოჭრული გულისპირიდან ფუფულდა მეკრად იხე მოურუნდა, როგორც ორიწევე გაფუტულბო ცნობის ორი გუნდა. კემეზ დაბნეტილი თვალებით უყურა, უყურა, მერე თავის ვამხმარ, ფიტარბივით სწორ მეკრადზე ხმელი ხელი მოივსა, — ფეჭირი ხმამალდა გამოვიტვი!

— ნეტავი, ეც გულ-მეკრად მი მქონდებია წამით უტყვარბი ნათვით ვადეფრინს, აქნოო, აკვამციმბა, გამოცოცხლდა, მაგრამ მამწევე ჩაქრა, ჩაიჩტა, იხევე წაიღო ტბილბო ბურუნწა და თვლით მიუღულა.

მის გვერდით ჯერ მორიღებულბო ფხუყუნი გაიბსდა, შემდეგ ჩურჩილბო ნათვითი ვადეურბო ახლადგარტდეს, ჯერ აქ-იქ გაიბსა სიცილი და მერე ისეთმა ხარახარამ იფიქრა, მთელი კალბ დაწანარდა.

მ.ატკარი. თ. სანოსტანი.

კემეზ უვარჯინს ადგილი მოუნაცვლა, ხელი უფრო მოხტებულად დაიურდო, თავი გვირდზე გადასწია. „ნეტავი რა აკვინებოა!“ — გაიფრფინა, ახლადგარტდები სიცილით იტყვებოდნენ, მიწამდე იბრტობოდნენ, ბალახზე გარბობდნენ, ღონიერ, მზეზე გარტულბო ხელბს მსხვილ მუხლებზე იტყპუნებდნენ და გაკულდებოვით ძლივს ამობდნენ:

— რაო, ნეტავი მი მქონდებოა!
„რა აცინებთ, ნეტავი?!“ — ისევ გაიჭრია კემეზ და უხებურად მასაც ვადელო სიცილი, სიცილი კი არა, უტინაო, უღონოა დამოლი.

მახარაინთ გოგოს ხელში რადლო უტივტივებდა და მთელ კალბს ტალტებდა ვადანდევდა სიმღერა:

„რა არის ჩვენი სიცილებლ, ჩიტივით გავგოფრინდებია!“

ახლადგარტდები კი ხარახარებდნენ და ხარახარებდნენ.

მანუჩარ ზაჩაიძეს ზღელ უპურია სანეკარი თასი. ▲

ეროვნული
გიგლიორთეა

დათო ყიფიანი: — არის პირველი გოლი!... ▲

თბილისის „დინამოს“ ფეხბურთელთა გუნდი 1988 წელს პირველად გამოიწინა საკავშირო სარბიულზე და მას შემდეგ განუწყვეტლედ მონაწილეობს ქვეყნის პირველობაში და თასის გათამაშებაში. „დინამოს“ „ნამსახურობის“ ნუსხაში ბევრი სახელოვანი გაბარჩევბაა. „დინამოელთა“ რიგებში გამოიწვრთნენ საქვენლო ცნობილი ფეხბურთელები, რომლებიც საბჭოთა ფეხბურთის საშაყედ იქცნენ: ამ თორმეტოედ წლის წინათ „დინამომ“ ქვეყნის ჩემპიონის სახელოც მოიპოვა, მიმდინარე

▼ თბილისილი ჭოშვანი მოსკოვის სტადიონზე.

გონადი დადამის
ფოტო.

ბუნჯუნა

3:0

▲ ორმოცი წლის ოცნება აღსრულდა!

საფეხბურთო სეზონში კი იგი სსრ კავშირის თასის მფლობელი გახდა.

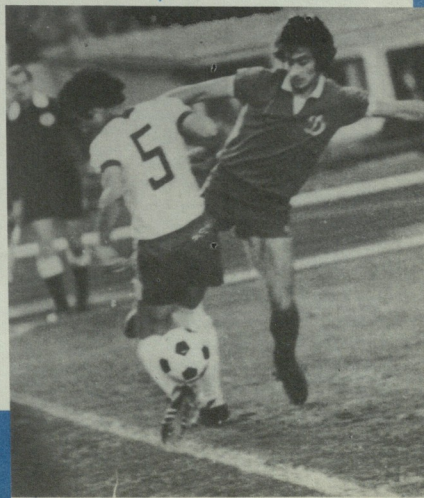
ოთხი ათეული წელი იბრძოდა თბილისის „დინამო“ ამ საპატიო ტილოსათვის. რვაჯერ მივიდა მეოთხედფინალმდე, ექვსჯერ — ნახევარფინალამდე, ხუთჯერ ფინალამდე და აი, პოლოს შეიქცევა ფინალმა მას ესოდენ ნანატრი და სანუგეარო გამარჯვება მოუტანა.

ტეშმარტიად დიდი გამარჯვებაა! ვუსურვოთ ჩვენს გუნდს ახალი გამარჯვებებით ესაზღვდნის საპოთა სპორტი, კლავაც გაუზარებინოს მისი მრავალრიცხოვანი გულშემატიკარი.

▼ ბრძვის ვლადიმერ გუცევი.

▲ ოლიმპიური ჩემპიონი ლ. თედიაშვილი და მფრინავი ვ. მარტიოსოვი
კომპოზიციონერ თბილისის „დინამოს“.

საქსური სიმღერების ნაგებური

თიხი ათეული წელია, რაც მერი ვფხვაძე დაუღალავად ემსახურება ქართული სალხური სიმღერების პოპულარიზაციას. მისი შემოქმედებითი გზა დაიწყო ბათუმში, აჭარის სახელმწიფო კაპელაში, რომელსაც მულტონ კუზინაძე ხელმძღვანელობდა. საეკლესიო-სადიდიური კურსების დამთავრების შემდეგ მას იწყვეს აჭარის ასრ სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი ინსტრუმენტული ჯგუფის ხელმძღვანელად.

მ. ვფხვაძე პირველი ლიტბარი ქალი ხდება აჭარაში. იგი სახელმწიფო ანსამბლში მუშაობასთან ერთად იწყებს პედაგოგიურ მოღვაწეობას — ხელმძღვანელობს თეთიწყემდე კოლექტივებს: აჭარპროფკავშირისა, მუშა-მომსახურეთა გუნდს, აჭარის რადიოკომიტეტის მეტონგურე ქალთა ანსამბლს, სასკოლო მხატვრულ თეთიწყემდე კოლექტივებს, ასრელების მუსიკის ბათუმის პედაგოგიურ ინსტიტუტსა და პედაგოგიურ სასწავლებელში.

დიდი სამამულო ომის პერიოდში აჭარის ასრ სახელმწიფო ფილარმონია ავალდებურ სიმღერისა და ცეკვის ახალ-გაზრდულ ანსამბლს, რომლის ლიტბარად და ინსტრუმენტულ ჯგუფის ხელმძღვანელად იწყვეს მ. ვფხვაძეს. ამ ანსამბლმა მთელი საქართველო მოიარა, საამბულო ომის დღეებში კი კონცერტებს მართავდა ფონიტზე, საველე ჰისპიტლებში, რისთვისაც მ. ვფხვაძე დაჯილდოვებული იქნა აჭარის ასრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელ-ბიჯითა და მფელთი „შრომითი მამაციობისათვის“.

ნიჭიერი შემოქმედი მ. ვფხვაძე 1950 წლიდან იბოლოში გაემგდის აქ იგი სხვადასხვა წლებში ხელმძღვანელობს ახლანდელი პირველი ინტეგრირი საავადმყოფოს მომღერალთა გუნდს, პირველი მათის რაიონის მფდიციის მუშაკთა გაერთიანებულ ანსამბლს, რკინიგზის საგზავარი სადგომის გუნდს, მ. ვფხვაძე მუშაობს კომუნალური მფერნობისა და ცეკვიმორის ანსამბლში. ცეკვიმორის ქალთა ანსამბლმა წარმატებით გამართა

კონცერტები ქ რიგში. მანვე შექმნა კომუნალური მომსახურების კულტურის სახლთან ვფხვაძემების ვიკალური კვარტეტი, რომელიც დახვეწილად ასრულებდა ოთხმან სალხურ მფლოდებს.

1960 წლიდან ნიჭიერი ლიტბარი ქალი იწყებს შემოქმედებით მოღვაწეობას პუბლიკის კლუბში, სადაც მან შემოიკრიბა სალხური მუსიკით ვაკცეპული ანსამბლზრგობისა და შექმნა სალხურ საკრავთა ანსამბლი.

კოლექტივს უკვე საკმაოდ მრავალფეროვანი რეპერტუარი აქვს. ანსამბლის წევრები გატაცებით სწავლობენ, ხალისი ვეფხვიან ქართულ სალხურ სიმღერებს. ახალგაზრდული ანსამბლი მზიარად მართავს კონცერტებს, როგორც ადვილობრივ მმმმელთათვის, ისე უცხოელი სმუწერებისათვის.

ანსამბლი თავის არსებობის მანძილზე მონაწილე მხატვრულ თეთიწყემდეების ყველა სარაიონი, საქალაქო და რესპუბლიკური დავთავიერებისა და ყოველთვის სპირიზო ადვილზე გამოდიდა თეთიწყემდე ანსამბლის შემოქმედება დღითი დღე სულ უფრო საინტერესო ხდებოდა. გაბეღული ძიებისა და ერთსულოვანი ენთუზიზმის შედეგად ანსამბლის მხატვრული დონე მფრელებლად მაღლდება, თანდათან ფართოდება მისი რეპერტუარი.

ბერი აქ აღზრდილი მოსწავლე, რომლებიც გამოირჩევიან განსაკუთრებული მუსიკალური მონაცემებითა და მუსიკის დიდი სიყვარულით, სწავლას აგრძელებენ მუსიკალურ და კულტურამმანათილებლო სასწავლებლებში.

ნიჭიერ და ენერგიულ ლიტბარს, მერი ვფხვაძეს ნაყოფიერი შემოქმედებითათვის, მფოფილი ქალთა წელიდან დაკავშირებით საქ. სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1976 წლის 20 თებერვლის პრეზიდიუმის საქ. სსრ-ს კულტურის დამსახურებულნი მუშაკის საპატიო წოდება მიენიჭა.

თამარ ფარცხვანიძე

ს უ რ ა თ ე : მერი ვფხვაძე ხალხურ საკრავთა ანსამბლთან ერთად.

საქსური

ქართული
გიგლირთხვე

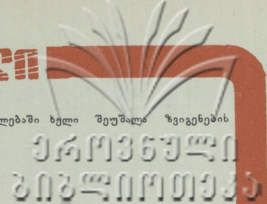
რეკორდი: — ზუმე-ზუმე, დავი-ბუმი, ყველა-ფე-რი გა-და-მა-ლეო, თო-ი-ბე თვა-ლებს რომ გა-ვა-ხელ, ნუ-რა-ფერს ნუ და-მა-ბარ-ლებო.

მხატვარი თინათინა სამსონაძე

— ორი საათია ველოდები, სად არიან გამკვიდელები?! — თთიბირი აქეთ, მომხმარებელთა მომსახურების გაუმჯობესების საკითხებზე.

თითქმის ღაუჯაჩხაძეები

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში ამას წინათ გამოცა რელიგიური სიმღერების ახალი კრებული.

არგორც ვაინერდორფის ეკლესიის წმინდა მამები ირწუნებინან, ღვთისმოსავენბა ეს სიმღერები ფართოდ უნდა გამოიყენონ მანქანით მოგზაურობის დროსაც.

აროდსაც მანქანა საათში 50 კილომეტრის სისწრაფით მოძარბოს, საკირობა შესრულებს 808 ნომერი სიმღერა — „მეცემგზავრებთი ღმერთის სახეობი“; 100 კილომეტრის სვლის დროს სრულდება სიმღერა 656 ნომერი — „ჩვენ მხოლოდ სტუმრები ვართ წუთისოფლის“; საათში 150 კილომეტრის სიჩქარით მძლვლებობს დროს კი აუცილებელია მეგზარბა იმღეროს 651 ნომერი სიმღერა — „ო, კვეწიერბებო, უნდა ღაგემშვიდობო შენი“

□□□

ინგლისელი თომას შოუ ავტომანქანის მომარვისათვის დააპატიბრებს ერთადერთი ნივთიერი საბჭოთა, რითაც მისი დანაშაულის დაღსტურება შეიძლებოდა, მომარული ავტომანქანის სამი ვახლები იყო.

თომას შოუმ მომარს შოუმწვევლად გადაუღვამა სამივე ვახლები. სისარული ნაადრევი გამოღვა: რენტგენის სხივებმა ქურდის კუჭში მომარული მანქანის სამივე ვახლები გამოჩანა.

□□□

სამხრეთ აფრიკის ქალაქ ლედიზბურგში მცხოვრები ეინე მარგარეტა გროფიტისა უფროზოდ იყო შეუვარბული... თავის ავტომანქანაზე.

სიცილის წინ მარგარეტა გროფიტისმა ანდრბად დატოვა, რომ სავკარე მანქანასთან ერთად დაესხაუვებინაო.

ამ სურტილს მხოლოდ ერთი წინააღმდეგობა გადაუღვამ: სასაფლაოს აღმინისტრაციის წარმომადგენელმა დაკრძალვის დროს ოფიციალურად განაცხადა: „ჩვენს სასაფლაო მხოლოდ თუთრებისათვის არის განკუთვნილი“! საფლავში ჩასახეწვევლად გამოწვდებული მანქანა მუქი-ლურჯი ფერისა იყო.

□□□

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში არსებობს ზარბაციების კავშირი, რომლის ოფიციალური ხელმძღვანელია ზარბაციების მიერ თავიანთ პრეზიდენტად არჩეული მასნ უნეფუფა.

□□□

იტალიის პლავები წელს თითქმის დაცარიელებული იყო. უამრავი დასპვნეხული ვერ ბედავდა ზღვის სანაპიროზე გასვლას.

ეს უჩვეული შიში გამოიწვია უსტოროს კინორეანებზე გამხარებულთა ამერიკული ფილმის „თუბი ზეიგენის“ დემონსტრირებამ.

ფილმში ნაჩვენებია დაშვული ზეიგენების თავდასხმა ზღვაში მოცურაპი ადამიანებზე.

□□□

ცურავში ახალი მხოფლო რეკორდი დაამკარა 62 წლის ამერიკელმა უოლტერ ბენიშმა. მან 25 საათის განმავლობაში 192 კილომეტრი გაიკურა.

უოლტერ ბენიშს ცურვის გაგრძელებაში ხელი შეუშალა ზეიგენების თავდასხმამ.

□□□

ნიუ-იორკში გასტროლებზე შეფთვა დანის სამეფო სახალტო დასმა მეტროპოლიტენ-იპერის სენეაზე წარმადგინა თავისი ახალი დღღმები კლასიკური რეპერტუარიად.

მაუტრებელია წინაზე წარსდგენ მოცეკვამ ქალები და კაცები, რომლებიც სცენაზე გამოვდენენ... გამოვლებლები.

□□□

ქალაქ ნოვგოროდის მცვიდრმა ე. გორბინმა რამდენიმე წელიწადში შეაგროვა უკანასკნელი ორი საუკუნის მინწილე გამოცემული 2.000-მდე სხვა დასხვა კალენდარი.

□□□

დღი ბრიტანეთის შინაგან საქმეთა სამინისტრო იუწევა, რომ ინგლისში შარსან რეესტრირებულა ორ მილიონზე მეტი სხვადასხვა დანაშაული. მიმდინარე წლის პირველ კვარტალში, საშუალოდ ოველ 62 წაშში, უკპო ჩადენილა თითო დანაშაული.

□□□

ინგლისში დღი ზოპულარობით სარგებლობს ე. წ. „სიკამბდრის კლუბი“, რომლის მიზნია მსუქანი ადამიანებისათვის წონის დაღვება.

ახტი კლუბებში გაერთიანებული 60 ათასი ქალი და კაცი აუვადწლოურად საშუალოდ 1.500 ტონა ციბის იცილებენ.

□□□

□□□

ბრუსელის ერთ-ერთმა მოქალაქემ, რომელიც წინათ ხანგაწლოვად იყო ციხეში დაპატიბრებული, ამას წინაა ოჯახური სასამართლო მოწუყო თავის კატას.

ფსიქიას დაუშტკიცდა, რომ მას მოახზება უხინდისოდ შეესასნლა გალონი დაშწედეულილი ჭიჭიფასი ჩიტი.

კატას ორი წლის პატიბრბა მიესვა. ახლა იგი შეშქმული ჩიბის გალონი-შია დაშწედეულილი და „მეცარ რეუმიში“ იხდის პატიბრბობას.

□□□

ბონელმა ექიმმა იოანს კნობიტენმა ბეული რივი ექსპერიმენტით დაადგინა, რომ ხაურბანი საესტრადო მუსიკა აგრესიულად განაწეობს შოფერს და მას სხვადასხვა სახაშო დარღვევისაიკენ უბიძგებს. მგლოდლორი, ნაწი სომურბა კი, პირიქით, ზომავზე მეტად აღწებს და უშიშროების კაღბ შეგარმნებს უკუნის მძღოლს.

თითქმის ღაუჯაჩხაძეები

ვიღერ გადასტბი, კონებით შენი თავი აწონ და თავლით მდინარე გაზომე.

სახლს რომ ვაშენებთ, ჭერ საძირკველი უნდა ჩაწეოთ და შერე სართლებში აწეოთ.

გახეწანში რაც უფრო მიუკარებელია კვიცი, მით უფრო კარგი ცხენი დგება.

ღამე მოღერებრისა, დღე კი აღსრულებრისა.

კარგ ქალაქს კარგი ხელოსნები აშენებენ და კარგი ადამიანები ამშვენებენ.

ეთლი დამიანი პატარა სიეთით კმაყოფილებდა.

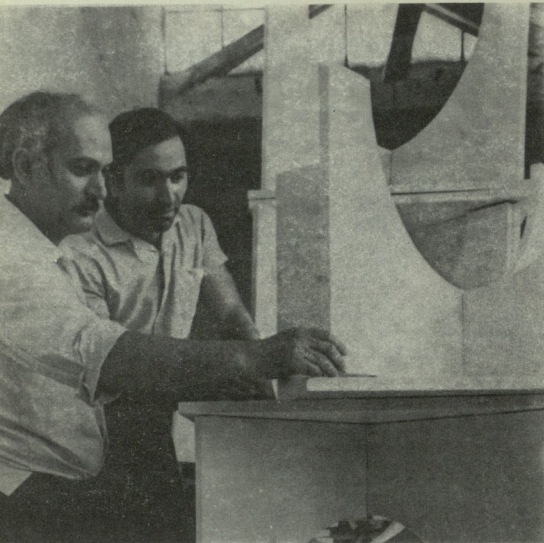
თამბაქოს ნუ წაუკიბებ, როცა ბენიშთან ზიხარ.

ფსიკი ხზირად იმას აქვს, რომლის ვეყო ყველამ არ იცის.

შოთა ნათიძე

„ღროსი“ № 9-ში გამომქვეანდებული კროსმორდის პასუხაპი

- პროგრესბალბურად: 2. გამბიტი; 5. აბრტე; 6. რატინი; 8. დეკადანსი; 11. გირაო; 14. რაფთა; 17. სიდნეი; 18. აპათია; 20. ტორშერი; 21. ავარა; 23. ანოდ; 27. რენესანსი; 28. გობონი; 29. ნეტრია; 30. ურანობი.
- შეიტბალბურად: 1. ახურე; 2. გინგა; 3. რიბი; 4. ანფოს; 7. ადამია; 9. გარბიურე; 10. მარციანია; 11. გარჩანა; 12. კოლევი; 13. სეიტარა; 15. ანშლავი; 19. იმბისი; 22. ვერბისა; 24. დაფნია; 25. ბენიუ; 26. ისანი.

ამუშაო მ. ბაიბორჯელი და ა. კვლავიძე.

მეხავე ა. ბოსტყაშვილი.

უახლეს ხანში წყობილი ჩადგება ახალი კეთილმოწყობილი საავეჯო კორპუსი. იგი სამუშაოს მსესენ ფაბრიკას უფრო მეტი, მრავალფეროვანი და მაღალხარისხის ნაწარმი მაშალის მიმზარებლებს.

ახალდაბის საავეჯო ფაბრიკის კოლექტივე თვადღებით იბრძვის სკკ და საქართველოს კომპარტის XXV ყრილობის გადაწყვეტილებათა წარმატებით

ვენტარი: მეზმები, დაფები, მაგიდები, კარადები; ხალისიანი მეცადინეობისა და ღრმა ცოდნის დაუფლებისათვის საჭირო სხვადასხვა ნივთები. მოსწავლეებისათვის განკუთვნილი ინვენტარია დამადგება განსაკუთრებული ვერადღესა, სიფაქივე, თანამედროვე ვარდელ მოთხოვნისათვისა გააზრებული გათვალისწინება, დიდი შრომა და გარჯა სჭირდება.

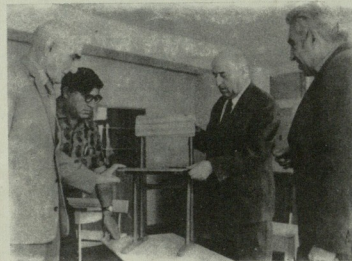
შპ პაროდუქცია ივჯენება სკოლებში.

ამ ირმოცივე წლის წინათ ბორჯომის რაიონში ხუტყის ბაზაზე შეიქმნა ახალდაბის საავეჯო ფაბრიკა, რომელმაც მალევე მიიპრო მიმზარებელთა ურადღება.

ფაბრიკა ამჟამად სხვადასხვა ხარისხის მაღალხარისხის პროდუქციას უშვებს. მხატვრულ ავეჯს, რომელიც ვეპოვნებით არის შემკული პართული ტროფული

ორანტეტიბით, სახელოფიო ხარისხის ნიშანი მიენიბო.

დიდ მოწონებით სარგებლობს ახალდაბის საავეჯო ფაბრიკაში დამზადებული საინტელუი განინტერი. ამ მაღალხარისხისთან პრიოდუქციაზე საქართველოდან და ჩვენი თვალწინელი ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან უამრავი მოთხოვე მოდის.

მარტხილანი: ინენერ-შეხილიკია ქ. გიორგობიანი, საევეჯო განყოფილების უფროსი მ. მარტყვილი, ფაბრიკის დირექტორი ს. ქარჩავა და მთავარი ტექნოლოგი ა. უფნიანი.

შესრულებისათვის. მშრომლები ახალი შემკომღებებით პათობით ადგენი საქართველოს კომპარტის ცენტრალური კომიტეტის მესამე პლენუმის გადაწყვეტილებებმა.

ყოველგვარი სახის პროდუქციის თავის მიმზარებელი კუთხის თბილისის სასკოლო ინვენტარის ფაბრიკის მიერ გამოშვებული ნაწარმის მიმზარებლები ცტრიალა გიონებით და ბუნებით არიან. ფაბრიკაში შვადღება სასკოლო იბ-

ფაბრიკის კოლექტივის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ ისინი ძალასა და ენერჯიას არ ზოიგვენ ამ მოთხოვნებთანა წარმატებით განმორცილებულთათვის.

ჩვენი რესპუბლიკის მრავალი სკოლა ფაბრიკაში დამზადებული ინვენტარით არის კეთილმოწყობილი. მოსწავლეებს ყოველგვარი პირობები აქვე შექმნილი ნორმალური მეცადინეობისათვის.

გადამცა საწაუზოდ 9/IX-76 წ., ხელმოწერილია დასახებუად 14/X-76 წ., ქალაღის ზომა 70x108/8, ფრაკტური ნაბედე ფურცელი 2,5. პირობითი ნაბედე ფურცელი 2,5, სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 4,პ. ტრაივი 52.330. შუტ. № 3094. უე 00867. ფხი 30 კაბ.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

სქ. კე ცუ-ის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტიპოგრაფია იზდательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

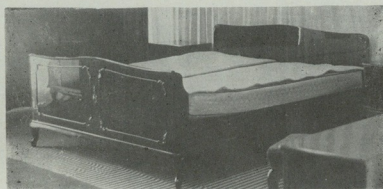
რედაქციის მისამართი:
 380008, თბილისი მ, რუსთაველის პრ. 43. ტულ. — შთ. რედაქტორის — 99-54-68, მ/შ. მღინის — 99-58-69, განყოფილებების — 98-28-42, 99-01-89. რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ.

მერსები,

კერალები,

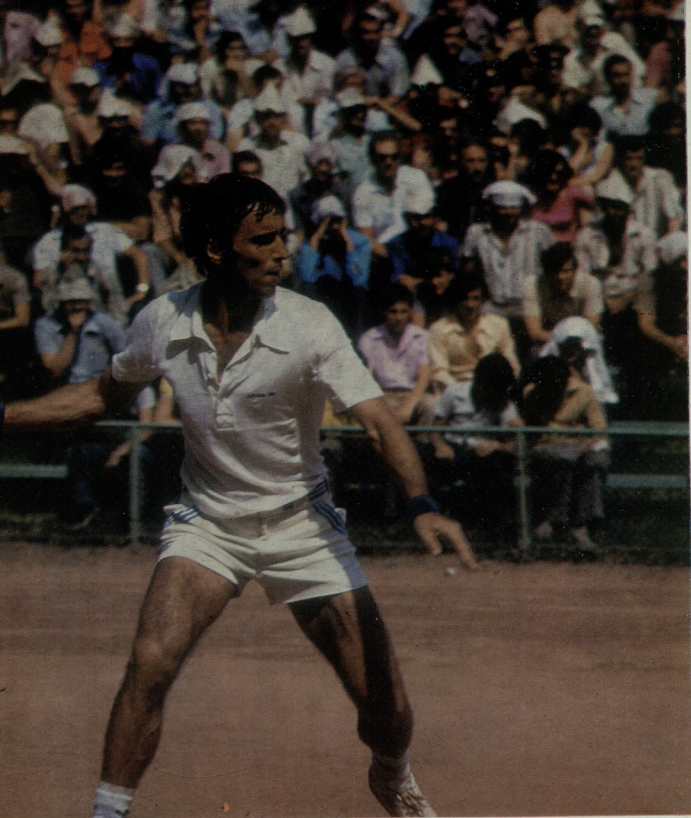
სანოლები

ანზორ ფოგოლაძის ფოტო.

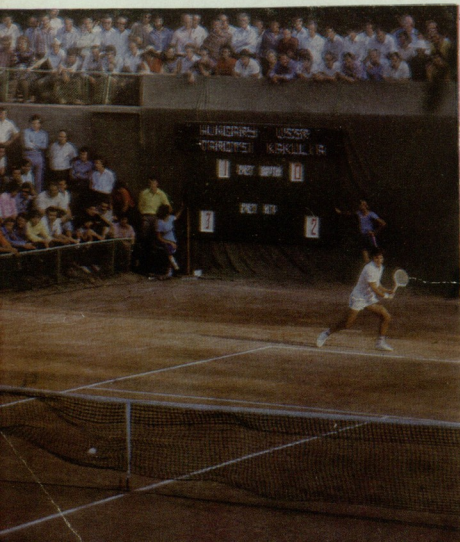
- საწოლი გარნიტური.
- ახალი ავეჯის „მარის“ პროექტის განხილვა (მარჯვნიდან): ახალდაბის საავეჯო ფაბრიკის დირექტორი ა. მოსიძე, მთ. ინჟინერი გ. მეტრეველი, № 2 სამქროს უფროსი გ. ჩაღუნელი, წარმოების უფროსი რ. ზედგენიძე და პარტორგანიზაციის მდივანი გ. ლომიაძე.
- ახალდაბის საავეჯო ფაბრიკის ახალი შენობა.
- ახალდაბის საავეჯო ფაბრიკის მეორე სამქროში.
- შესვენებაზე.
- თ. იანვარაშვილი ტრის კუთხურ რუკურთმას.

უბევს ალექსანდრე შებრეველი.

თეიმურაზ კაკულია უხვრელ ტაროცთან
ორთაბრძოლაში.

თარახან არჩევიძის ფოტო

ეროვნული სპორტიული

ბევრი სპორტის მოყვარული ადამიანი
ობა ასოცის თბილისელ მაყურებელს, მაგ-
რამ ქართულ და უხვრელ ჩოგბურთულ-
თა პაეტიობამ, რომელიც თბილისის „ლი-
ნამოს“ საჩოგბურთო სტადიონზე ჩატარ-
და, დიდი ესთეტიკური სიამოვნება მიანიჭა
სპორტის ამ სახეობის მოყვარულებს.

სსრ კავშირის ნაცრების მთავარი შე-
ტევი მალა — ასე უწოდებენ საბჭოთა
კავშირის „პირველ ჩოგანს“, ჟიმბლდონის
ტურნირის 1974 წლის ფინალისტს, სსრ
კავშირისა და ევროპის მრავალჯერ ჩემ-
პიონს, სპორტის დამსახურებულ ოსტატს
ალექსანდრე შებრეველს და საბჭოთა კავ-
შირის „მეორე ჩოგანს“, ევროპის 1976
წლის ჩემპიონს, ერთეულთა და წყვილთა
თანრიგში, საერთაშორისო კლასის სპორ-
ტის ოსტატს თეიმურაზ კაკულიას.

სწორედ ეს ორი სპორტსმენი იცავენა
საბჭოთა ნაცრების ღირსებას, რომელთა
გამარჯვება განაპირობა ევროპაში უცხოელ-
თა ფსიქოლოგიურმა განწყობამ, მრავალ-
ფეროვანმა ტექტიკურმა კომბინაციებმა
და შესაფერმა საბრძოლო „ხელისკვეთე-
ბამ“.

მაყურებელთა ტრიბუნებზე.

